

**Risale-i Nur'un İlk Nâşirlerinden Muhsin Alev**

*One of the First Works of Risale-i Nur is Muhsin Alev*

**İdris GÖRMEZ**

Dr., Emekli Öğretim Görevlisi, Retired Lecturer, Antalya/Türkiye.  
[idrisgormez@hotmail.com](mailto:idrisgormez@hotmail.com), Orcid ID 0000-0001-7128-095X

Makale Bilgisi	Article Information
Makale Türü – Article Type	Araştırma Makalesi / Research Article
Geliř Tarihi – Date Received	25 Şubat / February 2022
Kabul Tarihi – Date Accepted	12 Haziran / June 2022
Yayın Tarihi – Date Published	28 Haziran / Haziran 2022
Yayın Sezonu	Haziran - June
Issue - Sayı	13

**Atıf / Cite as:** Görmez, İdris. ““Risale-i Nur'un İlk Nâşirlerinden Muhsin Alev: One of the First Works of Risale-i Nur is Muhsin Alev”. *Katre Uluslararası İnsan Araştırmaları Dergisi – Katre International Human Studies Journal* 13 (June / Haziran 2022), 145-195.

<https://doi.org/10.53427/katre.1079304>

**İntihal / Plagiarism:** Bu makale, en az iki hakem tarafından incelenmiş ve intihal içermediği teyit edilmiştir. / This article has been reviewed by at least two referees and confirmed to include no plagiarism.  
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/katre/policy>

**Copyright** © Published by İstanbul İlim ve Kültür Vakfı / Istanbul Foundation for Science and Culture, İstanbul, Turkey. All rights reserved.



## Risale-i Nur'un İlk Nâşirlerinden Muhsin Alev

İdris GÖRMEZ

### Öz

Risale-i Nur'un ilk nâşirlerinden ve ilk üniversiteli nur talebelerinden olan Muhsin Alev 1931 Konya'da doğdu. Orta ve lise tahsilini Konya'da yaptı. 1946 yılında ortaokul son sınıfta iken Ahmet Remzi Hatip vasıtasıyla Risale-i Nur'u tanıdı. Bediüzzaman Said Nursi'nin önde gelen Konyalı öğrencilerinden Zübeyir Gündüzalp'le sıkı irtibat halinde oldu. Bediüzzaman'ın en önemli amaçlarından biri devletin desteğiyle dini ilimlerle ve fen bilimlerinin birlikte okutulacağı Medresetüzzehra ismini verdiği bir üniversite kurmaktı, ancak bu amacını tahakkuk ettiremedi. Bu sefer farklı bir metotla din ilimleriyle fen bilimlerini birleştiren Risale-i Nur eserlerini yazdı; yurt içinde ve yurtdışında bu eserlerin üniversite öğrencileri tarafından okunmasını istedi. Ona göre üniversite öğrencilerin kaldığı ve Risale-i Nur'ların okunduğu öğrenci evleri Medresetüzzehra'nın birer şubesi hükmündeydi. 1949 yılında liseden mezun olunca İstanbul'a gidip İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ne kaydını yaptırdı. Ancak Zübeyir Gündüzalp'in kendisine Risale-i Nur davasının en iyi felsefe içinde yürüyeceğini söylemesi üzerine, Hukuk Fakültesi'ndeki kaydını sildirip Felsefe Bölümü'ne kaydoldu. Daha sonra bu bölümü bırakıp Psikoloji ve Sosyoloji bölümlerinin sınavlarına girdi ve bu bölümlerden mezun oldu. 1949 yılında Bediüzzaman Said Nursi'nin Afyon Mahkemesi'ni izlemek üzere Afyon'a geldi. Bediüzzaman'ı ilk olarak bu mahkemede gördü. Mahkeme sırasında hasbelkader Bediüzzaman, çok yorgun olduğu bir sırada kendisine yaslanmıştı. İstanbul'da bir taraftan okuluna devam ederken, diğer taraftan üniversite öğrencileri arasında Risale-i Nurlarını tanıtmaya ve yeni harflerle basmaya çalışıyordu. Basım faaliyetlerinin en önemlisi Bediüzzaman'ın talebi üzerine 1951 yılında bazı arkadaşlarıyla birlikte Gençlik Rehberi'ni bastırması olmuştur. Çünkü bu basım işi mahkemeye taşınmış, kitabı bastırarak kendisi olduğu halde müellif Bediüzzaman olduğu için, mahkemede davalı olarak Bediüzzaman ve matbaacı yargılanmış, Muhsin Alev ise şahit olarak dinlenmişti. 22 Ocak 1952 tarihinde mahkemenin beraatle sonuçlanmasından sonra Bediüzzaman 1953 yılı Nisan ayında Bediüzzaman Afyon'un Emirdağ kazasına gitti. Fakat orada şapka kanununa muhalefet gerekçesiyle karakola celbedildi. Bu konuyla ilgili bir haberin Samsun'da çıkan *Büyük Cihad* gazetesinde yayınlanması üzerine Samsun'da mahkemeye verildi. 1953 yılında Samsun'da açılan davanın Bediüzzaman'ın hastalığı ve yaşlılığı nedeniyle İstanbul'da görülmesine karar verildi. Bu davada Bediüzzaman hakkında önce mahkûmiyet kararı verilmişse de, Temyiz Mahkemesi bu kararı esastan bozdu. Böylece Samsun davası beraatle sonuçlanmış oldu. Her iki mahkeme münasebetiyle Bediüzzaman'ın İstanbul'da bulunduğu sırada onun hizmetinde olan Muhsin Alev Bediüzzaman'dan çok şeyler öğrendi. Risale-i Nurları çoğaltmak için kendisi için bir daktilo, bir de teksir makinesi satın almıştı. 1954 yılı başlarında Bediüzzaman, daktilosunu ve teksir makinesini alarak Muhsin Alev'in Isparta'ya gelmesini istedi. O da Ceylan Çalışkan ve Bayram Yüksel'le birlikte Isparta'ya gitti. Zübeyir Gündüzalp de Bediüzzaman'ın hizmetindeydi. Burada genellikle Hüsrev Altınbaşak'ın yazdığı Risale-i Nur nüshalarını Muhsin Alev ve arkadaşları

çoğaltırdı. Bazen yazma işini de Muhsin Alev yapardı. *Zühretün'n-Nur* başta olmak üzere bazı risaleleri bu şekilde çoğaltmışlardı. Alev, altı ay kadar teksir işiyle uğraştıktan sonra İstanbul'a döndü. 1954 yılında üniversiteden mezun olan Muhsin Alev, aynı yıl mühendislik tahsili yapmak üzere Berlin'e gitti. Berlin Teknik Üniversitesi İnşaat Mühendisliği Bölümü'ne kaydını yaptırdı. Berlin'e yerleşen Muhsin Alev gerek öğrenci, gerek mezuniyetinden sonra olsun daima üniversite öğrencilerinin İslâmiyet ve Risale-i Nurla tanışmalarını sağlamaya çalıştı. Müslüman öğrencilerin ibadet yeri ihtiyaçlarını karşılamak Berlin Fray ve Berlin Teknik Üniversitelerinde mescit açtırdı. Berlin Türk Şehitliği'nin tanzimi için çalıştı. Türkiye'de iken Bediüzzaman ona Muhsin demez, Abdulmuhsin derdi. Risale-i Nurlarda da ismi Abdulmuhsin olarak geçer. Almanya'ya gidince soyadını da değiştirerek Abdulmuhsin Alkonevi ismini aldı. Daha sonra Doğu Almanya'dan Batı Almanya'ya göç eden bir hanımla evlendi ve bu hanımdan biri erkek diğeri kız olmak üzere iki çocuğu dünyaya geldi. Muhsin Alev, Almanya'ya giderken Bediüzzaman'ın görüşünü almamıştı. Arkadaşları Üstad'ın kendilerine Muhsin'in Almanya'ya niçin gittiğini sorduğunda kendisine nasıl cevap vermeleri gerektiğini sorunca, "Tevafuklu Kur'an'ı bastırmak için gitti, deyin" şeklinde cevap vermişti. Gerçekten Muhsin Alev Almanya'ya zengin olmak veya rahat yaşamak için gitmemişti. Orada da Türkiye'de olduğu gibi neşriyat hizmetlerini yaptı. Tevafuklu Kur'an'ın Türkiye'de basılmasından bir sene sonra o da Berlin'de Tevafuklu Kur'an'ı bastı. Risale-i Nurların da çeşitli baskılarını yaptı. Hatta tek seferinde *Küçük Sözler*'in yirmi beş bin adet baskısını yapmıştır. Risale-i Nur'a hizmet için sohbet ve neşriyatla yetinmeyen Muhsin Alev akademik çalışmalar da yaptı. İlk olarak yabancı dille Risale-i Nur üzerine "*İslamisch konstitutionelle Gezellschaftsform gegen Diktatur und Anarchie oder Chaoe in den Schriften von Bediüzzaman Said Nursi: Bediüzzaman Said Nursi'nin Yazılarında Diktatörlük ve Anarşi yahut Kaosa Karşı İslamî Cemiyet*" adlı bir yüksek lisans tezi hazırladı. 19 Kasım 2019'da vefat eden Muhsin Alev, gençliğinde tanzimi için çalıştığı Berlin Türk Şehitliği'ne defnedildi. Muhsin Alev, gerek İstanbul'da, gerek Isparta'da toplamda bir yıla yakın bir süre Bediüzzaman'la birlikte yaşadığı için hem onun önemli bir hizmetkârı hem de onun sırlarına ve hizmet metoduna vakıf bir Nur Talebesi idi. Bediüzzaman'ın bazı konulardaki görüş ve tavırlarını onun hatıralarından öğreniyoruz. İnsani ilişkiler bakımından son derece nazik bir şahsiyete sahip olan Muhsin Alev, hem İstanbul'da Üniversite çevresinde hem de 1954'den sonra Almanya'da Nur hizmetini ilk başlatan kişi olması bakımından Nur cemaati içinde önemli bir kişidir. O, kendisi için değil, Nur hizmeti için yaşamıştı.

**Anahtar Kelimeler:** İslam Mezhepleri Tarihi, Çağdaş İslamî Akımlar, Nur Cemaati, Risale-i Nur, Muhsin Alev, Abdulmuhsin Alkonevi.

### *One of the First Works of Risale-i Nur is Muhsin Alev*

#### **Abstract**

Muhsin Alev established good relations with Zübeyir Gündüzalp, one of prominent students of Said Nursi. After graduating the high school in 1949, he went to Istanbul and registered as a student in the Faculty of law in Istanbul University. After Zübeyir Gündüzalp telling him he would better serve RN if he would registered in philosophy, he withdrew his registration from the faculty of law, then he registered at the department of philosophy. However, he preferred

to study psychology and sociology and he graduated from both of these departments. In 1949, he went to Afyon for attending and listen one of the hearings of Bediüzzaman Said Nursi. He saw Bediüzzaman first time in this court. Because of being tired, Bediüzzaman accidentally leaned on him in one time during the hearing.

While he was studying his university courses, he was also trying to popularize books from RN Collection and even persuaded to publish some of the little books of in RN Collections with the new alphabet. One of the most important incidences was publication of the book titled "A Guide for Youth" in 1951 together with his friends. This is because; this publication affair carried in to the court. Even though the book was published by his own effort, Bediüzzaman and the owner of the press were accused as the author of the book, and publishers, but he treated as one of the whiteness'. After, the court ended with an absolution in January 22, 1952, Bediüzzaman went to Emirdağ town of Afyon in April 1953. But, he accused violating the hat law and enforced to go to the Police Station there. Because news on this incidence is published in the news paper *Büyük Cihad* published in Samsun, he sued in Samsun. The lawsuit which started 1953 was transferred to Istanbul because of Bediüzzaman's old age and sickness. First, the court found Bediüzzaman guilty, but later the Supreme Court dismissed the lawsuit. This way, he was acquitted of the lawsuit in Samsun. Because of these two hearings, Muhsin Alev, who is serving Bediüzzaman, had learned a lot from him. Muhsin Alev bought a personal typewriter and a copy machine for reproducing the books from Risale-i Nur. Bediüzzaman wanted him to come to Isparta and bring along the typewriter and the copy machine. He went to Isparta together with Ceylan Çalışkan and Bayram Yüksel. Zübeyir Gündüzalp was also serving Bediüzzaman. Hüsrev Altıbaşak was handwriting while Muhsin Alev and friends was reproducing some booklets of Risale-i Nur. Occasionally, Muhsin Alev was also handwriting. First, *Zühretün'n-Nur* and some other books were reproduced like this. After being busy with reproduction, returned to Istanbul. After his graduation from Istanbul University, Muhsin Alev went to Berlin for engineering education in the same year. He registered to Civil Engineering Department of Berlin Technical University. In his Berlin years, introduced Islam and Risale-i Nur to other university students. This activity continued even after his graduation. He caused opening of prayer rooms in Berlin Fray and Berlin Technical universities in order to meet the needs of Muslim students for worshipping. He struggled furnishing Turkish Martyrdom in Berlin. While he was in Turkey, Bediüzzaman was calling him Abdulmuhsin, not only Muhsin. Abdulmuhsin is his written name in Risale-i Nur. In Germany, He changed his sir name too and he took the name Abdulmuhsin Konevi. Later he married a woman who immigrated from Easter Germany to Western Germany and he had a son and a daughter from that woman. Muhsin Alev did not take permission from Bediüzzaman before going to Germany. He asked his friends to say "He went to Germany for publishing the Qur'an with conformity" if Bediüzzaman questioned for him to say "why he went to Germany". Actually, Muhsin Alev did not go to Germany for living in a comfortable life and to be rich. He also served there in persuasion business as he was in Turkey. Only after a year when it was published in Turkey, he too persuaded publishing theiQur'an with Conformity in Berlin. He also made possible printing copies of Risale-I Nur. In one incidence, he printed twenty five thousand copy of the book called Small Words. Muhsin Alev did not always satisfied with publication and talking when serving the Risale-I Nur. He also pursued an academic work. He prepared a

master thesis as “*İslamisch konstitutionelle Gesellschaftsform gegen Diktatur und Anarchie oder Chaoe in den Schriften von Bediüzzaman Said Nursi: Dictatorship and Anarchy or Islamic Society against Chaos in the writings of Bediüzzaman Said Nursi*”, which is one of the first examples of continuation of Risale-i Nur service in foreign languages. Muhsin Alev died in November 19, 2019. He buried in Turkish Martyrdom in Berlin, the place he struggled to furnish. Because he lived together with Bediüzzaman and served him in a total of about a year including his Istanbul and Isparta years, was one of the students of Risale-i Nur, who grasped the secrets and the style of serving Risale-i Nur from the original source. We learn Bediüzzaman’s responses and ideas on some occurrences and subjects from his remembrances. Muhsin Alev, who has a very polite personality in human relations, was one of the important persons who are the pioneers of serving the ideology of RN first time at a University and in Germany. He lived not for himself but for serving for Risale-i Nur.

**Keywords:** History of Islamic Sects, Contemporary Islamic Movements, Nur Community, Risale-i Nur, Muhsin Alev, Abdulmuhsin Alkonevi.

## Giriş

Muhsin Alev 1931 Konya doğumlu Muhsin Alev Bediüzzaman Said Nursi'nin Üniversite öğrencisi olan talebelerindedir. Baba tarafından aslı Bulgaristan'a dayanır. Risale-i Nurları tanıtmak için üniversite öğrencileri arasında çeşitli faaliyetler yürütmüş ve bu arada Bediüzzaman'ın *Gençlik Rehberi* isimli eserini bastırdı. Bu eseri bastırması sebebiyle Bediüzzaman'la birlikte 1952 yılında İstanbul'da muhakeme edildi. 1954 yılında Almanya'ya giderek bir taraftan yüksek tahsiline devam ederken diğer taraftan nur hizmetini yürüttü. 29 Kasım 2019 tarihinde Almanya'da vefat eden Muhsin Alev Berlin Türk Şehitliği'ne defnedildi.

Üniversiteli ilk nur talebelerinden olması ve Almanya'da bulunduğu altmış beş yıl boyunca nur hizmetine devam etmesi sebebiyle Muhsin Alev'in, Risale-i Nur Mesleği içinde ayrı bir önemi vardır. Bu makalede kendisi hakkında yazılanlar, yapılan söyleşiler, kayıt altına alınan hatıralar incelenmek suretiyle Muhsin Alev'in hayatı ve Nur hizmeti içindeki yeri ortaya konulmaya çalışılacaktır.



Muhsin Alev/ Abdulmuhsin Alkonavi

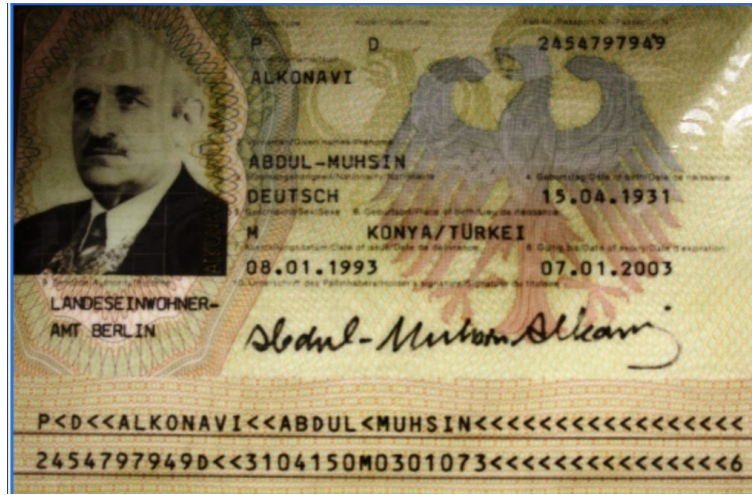
### 1. Adı

1931 Konya doğumlu Muhsin Alev'in baba tarafından aslı Bulgaristan'a dayanır. Babasının kendisine koyduğu isim Muhsin, soyadı da Alev'dir. Ancak kendisi sonradan ismini Abdulmuhsin Alkonevi olarak değiştirmiştir.

Sözlükte ihsan, "başkasına iyilik etmek" ve "yaptığı işi güzel yapmak" anlamında kullanılır. İhsanda bulunan kişiye de muhsin denilir (Çağrı, 2000). Meşhur Cibril hadisinde Cebrail'in insan suretine bürünüp "Bana ihsandan haber ver?" şeklindeki sorusuna Hz. Peygamber, "*Allah'a O'nu görüyormuşsun gibi ibadet etmendir. Çünkü her ne kadar sen onu görmüyorsan da o seni muhakkak görür.*" şeklinde cevap vermiştir (Buhârî, "İman", 1; Müslim, "İman" 1). Bu ve daha birçok hadiste ihsan, insana ait bir sıfat olarak kullanılmakla birlikte, insanın en güzel surette yaratıldığını (es-Secde 32/7; et-Tegâbün 64/3) bildiren âyetlerde Allah'a izafe edilmiştir. Her vesileyle Allah ile irtibat

kurulmasını önemseyen Bediüzzaman kendisine “Muhsin’in kulu” anlamına gelen Abdulmuhsin diye hitabetmiş (Nursi, 2012b), Muhsin Alev de Bediüzzaman’a mektup yazdığı zaman yine Abdulmuhsin ismini kullanmıştır (Nursi, 2012b).

Muhsin Alev soyadını Alkonavi olarak değiştirmesinin sebebini iki şekilde açıklıyor. Birinci olarak alev, Cehennemini yakıcı özelliğini hatırlatan bir kelimedir. Bundan dolayı bu kelimedden hoşlanmamıştır. İkinci olarak kendisi Konyalı’dır. Konya’nın da en büyük âlim ve filozoflarından birisi Sadreddin Konevî’dir.<sup>1</sup> Alev soyadını bıraktıktan sonra Alkonevi soyadını almasını bu zata bağlamaktadır. İsim ve soyisim değişikliğini resmen Almanya’da gerçekleştirmiştir (Özcan, 2009).



Muhsin Alev’in Almanya’da kullandığı kimlik kartında ismi “Abdul-Muhsin Alkonavi” olarak geçmektedir.

## 2. Risâle-i Nur’u Tanıması

Muhsin Alev orta öğrenimini memleketi Konya’da tamamladı. Risale-i Nurları 1946 yılında ortaokul son sınıfta iken Ahmet Remzi Hatip vasıtasıyla tanıdı. A. R. Hatip kendisine *Gençlik Rehberi* ve *Asay-yı Mus’ayı* vermişti. *Gençlik Rehberi* Bediüzzaman’ın talebelerinden

<sup>1</sup> Mevlânâ’nın çağdaşı olan Sadreddin Konevî (ö. 673/1274) “filozof mutasavvıf” özelliğiyle tanınan büyük bir İslâm alimidir. Detaylı bilgi için bk. Ekrem Demirli, “Sadrettin Konevî”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları, 2008), 35/420-425.

Ceylan Çalışkan tarafından Eskişehir’de bir matbaada bastırılmıştı. *Asayy Musa* ise teksir makinesinde çoğaltılmıştı. Bu nüsha İnebolu’da Ahmed Nazif Çelebi ile oğlu Selahattin Çelebi’nin çoğalttığı nüshalardan biriydi. Oralarda çoğaltılıp Alev’in eline geçmişti. Muhsin Alev bu kitapları okuduğunda çok etkilenmiş, zihninde hasıl olan birçok sorunun cevabını bu kitaplarda bulduğunu, bu kitapların kendisinin ve gençlerin ihtiyacını karşılayacak eserler olduğunu, içinde insanlık için çok önemli hakikatleri barındırdığını belirtir ve bu sebeple bu eserlere dört elle sarıldığını ve bunları takip ettiğini söyler (Özcan, 2012). 1949 yılında Konya’da liseden mezun oluncaya kadar Nur talebeleriyle irtibat halinde olmuş ve Bediüzzaman Said Nursi’yi takip etmiştir. Lisede iken çalışkan bir öğrenciydi ve kendi ifadesine göre notları hep dokuz-on civarındaydı (Özcan, 2009).

Lise yıllarında Bediüzzaman’ı görüp elini öpmek, duasını almak ister. Ancak Bediüzzaman o yıllarda Afyon’da hapisanede bulunduğu için buna imkân bulamaz. Bediüzzaman, siyasî cemiyet kurmak, rejime aykırı fikirler yaymak ve siyasi bir gaye takip etmekle itham edilerek 23 Ocak 1948 tarihinde on beş kadar Nur talebesiyle birlikte evlerinden ve dükkânlarından alınarak Afyon’a getirilmişler ve hapisaneye konmuşlardır. Isparta, Denizli, Aydın, Afyon, Kastamonu ve İnebolu’dan tutulup getirenlerle birlikte Afyon hapisanesine konulanların sayısı 54 kişiye ulaşmıştı. Mahkeme Bediüzzaman’a yirmi ay, bir âlime on sekiz ay, 20 kişiye de altışar ay hapis cezası vermiş, diğerlerini beraat ettirmişti. Temyiz Mahkemesi ise verilen kararı esastan bozmuş, sonuçta mahkeme Temyiz Mahkemesinin kararına uymuştur. Bediüzzaman, olağanüstü bir tezâhürata mani olmak için 20 Eylül 1949 sabahı şafak vaktinde Afyon Hapisanesi’nden çıkarılarak bir eve yerleştirilmiştir. İki ay kadar bu evde kaldıktan sonra 20 Kasım 1949 tarihinde tekrar önceden kaldığı Emirdağ’ına getirilmiştir (Şahiner,1979).



Afyon Mahkemesi ziyaret için olmasa da Bediüzzaman'ı görmek için Muhsin Alev için önemli bir fırsat olmuştu. Tutuklular arasında değildi. Mahkeme vesilesiyle dinleyici olarak gelmişti. Bir ara nasıl olduysa mahkeme salonunda Bediüzzaman kendisine yaslanmıştı. Alev, Almanya'da bulunduğu sırada hatıralarını anlatırken Bediüzzaman'la yaşadığı bu hali ve birlikte olduğu zamanları şöyle anlatıyor: "Afyon'da mahkeme salonunda beklerken, Hazret-i Üstad bana yaslandı. O günü hiç unutamıyorum. Yirmi yıldır annemden, babamdan, vatanımdan, hepsinden de acı olan, Üstadımdan ayrılıp buralara geldim. Üstadımla geçen günlerim<sup>2</sup> hayatımın en mesut anlarıydı" (Şahiner, 1978, 222).

### 3. Üniversite Yılları (1949-1954)

#### 3.1. İstanbul Üniversitesi Felsefe Bölümü'ne Kayıt Yaptırması

Muhsin Alev 1949 yılında liseden mezun olunca aynı yıl İstanbul'a gidip İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ne kaydını yaptırdı. O sıralarda Bediüzzaman Afyon hapisanesinde bulunuyordu. O zaman İstanbul'dan Ankara'ya giden tren Afyon'dan geçiyordu. Konya'ya geri dönerken Zübeyir Gündüzalp'i ziyaret etmek ve Bediüzzaman'ın durumundan haberdar olmak istemişti. Afyon Mahkemesi'nde yargılanan sanıklardan birçoğu berat etmeleri veya altı aylık ceza alıp da bu cezaların süresi bitmesi sebebiyle serbest bırakılmışlardı. Bediüzzaman'ın öğrencilerinden Zübeyir Gündüzalp da bunlardan biriydi. Bediüzzaman'la irtibatı sağlamak için Afyon'dan ayrılmamıştı (Fırıncı, 20 Ocak 2022). Ancak polislerin "Neden ortalıkta geziyorsun?" diye kendisine ilişmemeleri için alelâde bir dükkân kiralayıp oraya bir miktar elma, portakal gibi meyveler koyup güya manavlık yapıyordu. Afyon'a gelenler kendisiyle burada buluşurlardı. Ekim-Kasım ayları sonunda Muhsin Alev Konya'ya geri dönerken Afyon'da indi. Zaman gece

---

<sup>2</sup> İstanbul'da beraber gezdikleri günleri kastediyor.

yarısıydı. Bediüzzaman'ın tahliye edildiğinden haberi yoktu.<sup>3</sup> Zübeyir Gündüzalp'le buluştu. Gündüzalp kendisine “Kardeş ne yapıyorsun! Üstad hapisten çıktı, işte bu evde kalıyor. Sen şimdi otele git, yarın sabah gelersin.” dedi ve o gece bir otelde kalmasını söyledi. O da bir otel bulup geceyi orada geçirdi. Sabah olduğunda Gündüzalp'le birlikte Bediüzzaman'ın ziyaretine gittiler. Bediüzzaman, Gündüzalp'e latife yoluyla “Bir şeye, ne güzeldir demeyin, ne güzel yaratılmış, deyin.” gibi bir şeyler söylüyordu. Muhsin Alev de Bediüzzaman'a bakarak içinden, “Yarabbi! Sen bu zatı maddi-manevi nimetlerinle ne güzel yaratmışsın...” diyor ve Üstad'ın, mana-yı harfi ile Allah'ın kıymetli bir eseri olduğunu düşünüyordu (Özcan, 2009). Bu ziyaret ona manen büyük bir güç vermişti.

Ziyaretten çıktıktan sonra Gündüzalp, Muhsin Alev'e “Okul işini ne yaptın?” diye sorar. O da Hukuk Fakültesi'ne kaydolduğunu söyler. “Kardeş, ne yapacaksın oralarda, şimdi hizmet zamanı. Bizim mefkûremiz felsefede okumamızı gerektirir. Ziya Arun kardeşimiz tıbbiyeden felsefeye geçti, sen de onun gibi yap.” der ve felsefe bölümüne geçmesi için kendisini ikna eder. Muhsin Alev de Afyon'dan tekrar İstanbul'a geri döner ve kaydını felsefe bölümüne aldırır. Arkadaşları, “Herkes buradan oraya gitmeye çalışıyor, sen tersini yapıyorsun.” diye bu durumu şaşkınlıkla karşıladıklarını söylerler. Fakat felsefe bölümünden mezuniyetinin uzun süreceğini düşünerek daha sonra bu bölümü bırakıp Psikoloji ve Sosyoloji bölümlerinin sınavlarına girer. Sekiz-dokuz gibi notlar alarak bu bölümleri tamamlar (Özcan, 2009).

Muhsin Alev üniversite yıllarını bir üniversite öğrencisi gibi değil, bir Nur talebesi gibi geçirir. Ancak üniversitede de başarılı bir öğrencidir. İşin o tarafını da ihmal etmemiştir. O sıralarda Nur talebelerinde hem mesleğinde hem Nur hizmetinde en ileride olmak gibi bir düşünce hâkimdi. Uzun süre Nur talebelerinde bu düşünce hâkim olmuştur.

<sup>3</sup> O dönemde Bediüzzaman'la ilgili beraat kararlarını gazeteler yayınlamadığı için Muhsin Alev bu kararı öğrenememişti. İletişim araçlarının çok sınırlı olması sebebiyle dostlarından da böyle bir haber alamamıştı.

Muhsin Alev, 1949'da İstanbul'a gelince ilk olarak Ramazan Tuncer<sup>4</sup> ve Yusuf Kenan Karaduman'la birlikte Fatih'te Kadirga Yokuşu'ndaki bir evde kalmıştır. Daha sonra Ziya Arun da oraya gelmiştir. Süleymaniye Camii yakınındaki Kirazlı Mescit Sokağı'nda bulunan 46 numaralı dersane tutulunca buraya taşınmıştır (Özcan, 2009).

Daha önce kısa süreli olarak bazı evler medrese gibi kullanılmış olmakla birlikte, Kirazlı Mescit Sokak 46 numaralı ev, İstanbul'un ilk Nur medresesi sayılabilir. Bu medresenin ismi anıldıkça, Muhsin Alev, Ziya Arun, Ahmed Aytimur, Mehmed Fırıncı, Mehmed Birinci, Zübeyir Gündüzalp<sup>5</sup> isimleri de sık sık hatıra gelir. 1954 yılında Almanya'ya gidinceye kadar Muhsin Alev bu medresede kaldı. Bediüzzaman'ın sık sık mahkemelerde yargılandığı bu tarihlerde<sup>6</sup> 46 numara daimi olarak polis gözetimi altında tutuluyor, zaman zaman da baskına uğruyordu. (Özcan, 2009). Muhsin Alev bu gözetim ve baskından fazlaca zarar görmüştür.

Zübeyir Gündüzalp zaman zaman kendisine, "Üç yüz lira verersen, sana bir takım el yazması Risale-i Nur gelir." derdi. Maksadı Risale-i Nur satmak değil, Alev'in Bediüzzaman'ın tashihinden geçmiş tam bir Risale-i Nur Külliyyatı'na sahip olmasını sağlamaktı. Muhsin Alev de bu parayı biriktirir ve kendisine Bediüzzaman'ın tashihinden geçen bir bavul dolusu el yazması kitap gönderilir. Bu bavulu bir polis alıp götürmüştü. Bu bavul sonradan iade edilmesine rağmen Alev'in eline geçmemiştir. Bu bavulun Ankara'da hizmet eden Nur talebelerinin eline geçtiğini, fakat kimin elinde olduğunu bilmediğini anlatmıştır. (Özcan, 2009).

### 3.2. Tarihçe-i Hayat'ı Hazırlama Gayreti

Yusuf Ziya Arun, Zübeyir Gündüzalp ve Muhsin Alev, Bediüzzaman'ın da iznini alarak *Sebîlürreşâd* dergisinde yayınlanmak üzere 1948-1949 yıllarında "*Bediüzzaman'ın Tarihçe-i Hayatından*

<sup>4</sup> Sonradan ismini Ahmed Ramazan Canbek olarak değiştirmiştir.

<sup>5</sup> Zübeyir Gündüzalp, 1962-1971 yılları arasında bu medresede kalmış ve burada vefat etmiştir.

<sup>6</sup> 1949'da Afyon, 1952'de İstanbul ve Samsun, 1953'te Isparta mahkemelerinde yargılandı.

*Harikalar- Afyon Mahkemesi Müdâfaatının Birinci Zeylinin Zeyli'* başlığını taşıyan bir Tarihçe hazırlarlar. Bu Tarihçe bir nevi yeğeni Abdurrahman'ın Tarihçe'sinin bir devamı, Büyük Tarihçe'nin de temeli sayılır. Bu Tarihçe'nin hazırlanmasıyla ilgili izin mektubunun Yusuf Ziya Arun tarafından yazılmış olması, bu çalışmada onun daha büyük bir gayreti olduğunu söyleyebiliriz. Ancak bu Tarihçe 1950 seçimleri sebebiyle yayınlanamamıştır (Akgündüz, 2013). Daha sonra Büyük Tarihçe'nin hazırlanması sebebiyle bu eserin yayınlanmasına ihtiyaç duyulmamıştır.

### **3.3. Büyük Doğu Mecmuası'nda Risale-i Nur'un Bazı Parçalarını Yayınlaması**

Muhsin Alev, İstanbul'da bulunduğu yıllarda zaman zaman Kâmil Öztürk'le birlikte Necip Fazıl Kısakürek'in yayına gidip geliyordu. O sıralarda Necip Fazıl *Büyük Doğu Mecmuası'nı* çıkarıyordu. Muhsin Alev de Risale-i Nur'dan bazı parçaları *Büyük Doğu'da* yayınlamıştır (Şahiner,1978).

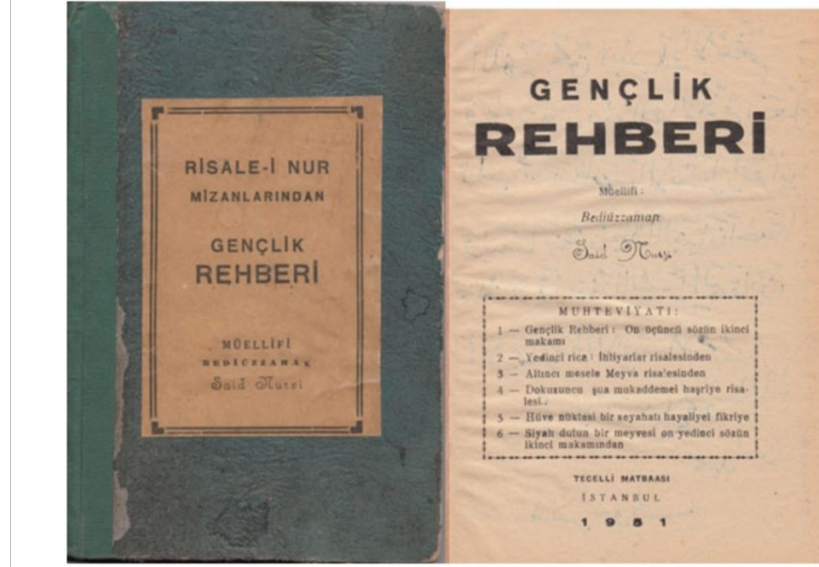
### **3.4. Gençlik Rehberi'ni Bastırması ve Gençlik Rehberi Mahkemesi**

1951 yılında Bediüzzaman, "Abdulmuhsin *Gençlik Rehberi'ni* bastırın" diye İstanbul'a haber gönderince, Ramazan Tuncay, Hâfız Emin, Yusuf Ziya Arun ve Ahmet Aytimur'un da yardımlarıyla kitabı Salih Midillioğlu'nun sahibi olduğu Tecelli Matbaası'nda iki bin adet olarak bastırır (Özcan, 2009: nurkoy.org, 25 Ocak 2022). Muhsin Alev basılan kitapları cilt için Babiâlî yokuşunda bir handa bulunan ciltçiye götürüyordu. O sırada polis matbaaya gelip "Burada Salih, Muhsin ve Mustafa" diye birileri var mı?" diye sormuş. Matbaada çalışan bir çırak kendisine polisin matbaaya geldiğini haber vermiş. Gece yarısı Muhsin Alev, Mustafa Oruç ve Salih Midillioğlu üçü birlikte *Gençlik Rehberi* kitaplarını sırtlarında Babiâlî yokuşundan ofise taşırlar. Ertesi gün polis matbaayı basar. Polisin eline yanlışlıkla orada kalmış tek bir kitap geçer. Polis başka bir şey bulamaz. Daha sonra polis ciltçiye baskın yapar.

Orada da sadece ciltçinin kendisi için ayırdığı bir adet *Gençlik Rehberi*'ni bulurlar ve onu da ciltçiden alırlar. Polis aramalarına devam eder. Ancak Polis aramaları sonucunda değil, hasbelkader şöyle bir olay neticesinde kendisine ulaşır: Fatih'te Kadırga Yokuşu'ndaki evde beraber kaldıkları Ramazan Tuncer, bir gün Beyazıt'ta kitapçılardan Bediüzzaman'ın eski eserlerini sorup araştırıyormuş. O sırada bir sivil polis kendisine yaklaşır "Sende *Gençlik Rehberi* var mı?" diye sormuş; Ramazan da onu alıp kaldıkları eve getirmiş. Polisler Ramazan'ın odasında 51 adet basılmış *Gençlik Rehberi* bulurlar. Fakat Muhsin Alev'in kaldığı odayı aramazlar. Ramazan Tuncer daha önce *Büyük Doğu Mecmuası*'nın neşriyat müdürlüğünü yaptığı için hakkında açılmış birçok dava vardır. Bu da ayrı bir dava konusu olacak gibi görünmektedir. Tuncer, hüküm giyip hapse girmemek için Irak'a gider.<sup>7</sup> Ancak mahkeme safhası başlayınca gelir, ifade verir. Alev, Ramazan Tuncer'in odasını aradıkları halde kendi odasının aramamalarından dolayı polisin daha sonra kendisini aramayacağını düşünür. Fakat, belki ararlar diye kendisinde bulunan 50 adet *Gençlik Rehberi*'ni götürüp kendi elleriyle polise teslim eder. Bunun üzerine polis Muhsin Alev'i ve Ahmet Aytimur'u alıp götürür. Polis ikisinin de ifadesini alır. Alev, kitapların kendisinin olmadığını söyleyince polis kendisini serbest bırakır. Daha sonra altı ay kadar ortalıkta görünmez. Bu süre içerisinde Gençlik Rehberi Mahkemesi başlar (Özcan, 2009).

---

<sup>7</sup> O sıralarda *Büyük Doğu Mecmuası*'nın yazı işleri müdürlüğünü yapan Ramazan Tuncer'in bu mecmuadan yayımlanan yazılar dolayısıyla dokuz davası bulunmaktadır. Siyasetten uzak duran Bediüzzaman, Ramazan Tuncer'in çift taraflı ilişkisi sebebiyle Nur hizmetinin siyasetle karıştırılmaması için, Ramazan Tuncer'in *Büyük Doğu*'dan istifa etmesini ve kendisine bir mektup vererek Mısır'a gitmesini istemiştir (Özcan, 2018).



Muhsin Alev'in bastırıldığı *Gençlik Rehberi*'nin kapağı

*Gençlik Rehberi*'nin basılması dolayısıyla kitabın müellifi Bediüzzaman Said Nursi olduğu için, 163. maddeye aykırı hareket ettiği gerekçesiyle İstanbul'da mahkemeye verilir. Bediüzzaman İstanbul'dan ayrıldıktan 27 yıl sonra Gençlik Rehberi Davası için 1952 yılı Ocak ayında İstanbul'a gelir ve Sirkeci'de Akşehir Palas Oteli'nde kalmaya başlar. Daha sonra Fatih'teki Reşâdiye Oteli'ne geçer. İstanbul'da kaldığı süre içinde başta eski dostları olmak üzere her gün kendisini yüzlerce kişi ziyaret eder (Şahiner, 1979).

Gençlik Rehberi Mahkemesi 22 Ocak 1952'de başlar ve üç celsede tamamlanır. Birinci celsede iddianame ve bilirkişi raporu okunur. Bediüzzaman'ın sorgusu yapılır. İddianame ve raporda geçen kanuna aykırı ithamları cevaplandırır. Avukatlığını Seniyyüddin Başak, Abdurrahman Şeref Laç ve Mihri Helav üstlenmiştir. İkinci celse bir ay sonra gerçekleşir. Bu celseyi takip için eski dost ve talebelerinin yanı sıra yüzlerce üniversite öğrencisi de gelmiştir. Salonda büyük bir izdiham oluşur. Mahkeme reisi salonu boşaltmaları için halka hitaben, "Hoca Efendiyi seviyorsanız, biraz meydan veriniz ki mahkemeye devam edelim der." Hâkimin ikazına rağmen halkın salonu boşaltmadığını ve hâkimin

zor duruma düştüğünü gören Bediüzzaman ayağa kalkarak kollarını yukarı kaldırıp geriye doğru sallar. Bunun üzerine salon boşalır ve mahkemeye devam edilir. *Gençlik Rehber'i*ni basan matbaacı ve polisler dinlenir. Bediüzzaman ehl-i vukuf raporuna itiraz eder. İkinci namazının vakti bir hayli daraldığından Bediüzzaman namaz kılmak için mahkeme reisinden izin ister. Reis bu talebi kabul eder ve Bediüzzaman hemen orada namazını kılar. 5 Mart 1952 tarihinde yapılan üçüncü celsede şahit olarak Muhsin Alev dinlenir. *Tarihçe-i Hayat'ta* yer alan kayda göre Alev "Şark ve Garbın eserlerini okuduğunu, sonra Risale-i Nur eline geçtiğini; bu eserlerden akli, fikri, ruhu ve kalbi son derece müstefid bulunduğunu, irade ve ahlâkı üzerinde mühim tesirler yaptığını; Gençlik Rehberinin, gençlerin îman ve ahlâkını temin ve muhafaza yolunda büyük tesiri olması dolayısıyla, bir hizmet-i vataniye yapmak emeliyle bastırıldığını, suç mahiyetini haiz bir şey görmediğini" (Nursi, 2012b) söyler. Daha sonra Bediüzzaman ve avukatları son müdafaalarını yaparlar. Bu müdafaalardan sonra mahkeme başkanı Bediüzzaman'a son olarak bir sözü olup olmadığını sorar. Bediüzzaman sadece bir cümle söylemek için müsaade ister. Başkanın müsaadesinden sonra şunları söyler: "Muhterem vekillerim benim şahsım hakkında söylemiş oldukları senâkâr sözlere ben lâıyk değilim. Ben Kur'an ve iman hizmetinde çalışan âciz bir adamım. Başka bir diyeceğim yoktur." (Şahiner, 1979), Bunun üzerine mahkeme heyeti müzakereye çekilir ve ittifakla Said Nursi'ye beraat kararını tebliğ ederler. Karar savcılık tarafından temyiz edilmediği için kesinleşir. (Şahiner, 1979).

Mahkeme safahatı devam ederken Bediüzzaman mahkemede bir müdafaa okuyacağını söyler. Avukatlar "Efendim! Bunları okumasanız daha iyi olur, okursanız çok zarar olabilir" gibi sözler söylerler. Bediüzzaman Alev'e dönerek, "Bunlara söyle, yaparız!" der ve istediği müdafaayı yapar, sonuç itibariyle bir zarar da olmaz (Özcan, 2018). Daha önce el konulan risaleler de geri verilir. Bediüzzaman da bunları Muhsin Alev'in hayrına dağıtır (Özcan, 2009).

Gençlik Rehberi Davası basın tarafından sadece izlenmekle kalmayıp Bediüzzaman ve Nur talebelerinin aleyhine bir propaganda aracına dönüştürülmüştür. Meselâ kitabı basan Muhsin Alev ve ona yardımcı olan Ziya Arun'un arandığına dair haberler ve bu iki öğrencinin resimleri gazetelerde büyük puntolar halinde yayınlanmıştır. Aşağıda buna dair bir örnek sunuyoruz:



Vatan Gazetesinin bir haberi



Bazı gazeteler mahkeme safahatını neredeyse olduğu gibi yazıyor, ancak araya bazı yanıltıcı ifadeler sıkıştırmakta geri durmuyorlardı. Meselâ Said Nursi için 163. maddeye muhalefetten dava açılmıştı. Bu maddede ifade edilen suçlardan birisi “ dini siyasete alet etmek” ti. Ancak Dünya Gazetesinde bu suç “dinî propaganda yapmak” şeklinde ifade ediliyordu. Yani dini siyasete alet etmek meselesi, basın tarafından “dinî propaganda yapmak” şekline dönüştürülmüş ve böyle bir algı oluşturulmuştu. Oysa kanunlarda böyle bir suç yoktu. Basın, kanunu değil kendi katı laiklik anlayışını öne çıkarıyordu. İçinde hiçbir siyasi mesajın yer almadığı, tamamen gençlerin imanlarını kurtarmak ve onları İslâm ahlakı üzere yaşamalarını özendirmek için yazılmış bu kitabı büyük bir siyasî manifesto gibi gösterip, dava konusunu da tamamen siyasileştirerek Said Nursi ve talebeleri hakkında aleyhte bir hüküm çıkması için var güçleriyle çalışıyorlardı. Meselâ Dünya Gazetesi, Gençlik Rehberi Davası'nı bütün safhalarıyla takip ediyor ve olan-biteni bütün ayrıntılarıyla veriyordu (Bk. Ek 1.).

22 Ocak 1952 tarihinde Gençlik Rehberi Mahkemesi'nin beraatla sonuçlanmasından sonra 1993 yılı Nisan ayında Bediüzzaman Afyon'un Emirdağ kazasına gitti. Fakat orada şapka kanununa muhalefet gerekçesiyle karakola celb edildi. 1953 yılında Samsun'da açılan davada önce mahkûmiyet kararı verilmişse de, Temyiz Mahkemesi bu kararı esastan bozdu ve Risale-i Nurların iadesini istedi. Samsun davasındaki beraatten sonra Bediüzzaman üç ay kadar İstanbul'da kaldı. Daha sonra 23 Ağustos 1953 günü yerleşmek üzere Isparta'ya geldi. (Şahiner, 1979).

Bediüzzaman ister Gençlik Rehberi Mahkemesi, ister Samsun Mahkemesi sebebiyle olsun İstanbul'da bulunduğu zaman en yakınında daima Muhsin Alev vardı. Bu süre için Bediüzzaman onu, o da Bediüzzaman'ı daha iyi tanımişti.

### 3.5. Nur Âleminin Bir Anahtarı İsimli Kitabı Bastırması

Bediüzzaman, 1953 senesinin baharında İstanbul'da *Nur Âleminin Bir Anahtarı* adlı eserini telif etmişti. Bu eser onun son telifidir. Hem talebelerine ders vermek, hem de istişarenin önemini anlatmak için bu kitaba konulması gereken isim konusunda talebeleriyle istişare eder. İstişare sonucunda kitaba *Nur Âleminin Bir Anahtarı* isminin verilmesi uygun görülür ve bu kitabı da Muhsin Alev bastırır (Özcan, 2009).

### 3.6. Uhuvvet Risalesi'ni Bastırması

Isparta'ya gidişinden kısa bir süre sonra Bediüzzaman Muhsin Alev'in teksir makinesini de yanına alıp Isparta'ya gelmesini istemişti. Bediüzzaman'ın davetinden birkaç ay önce Muhsin Alev *Uhuvvet Risalesi*'ni de bastırmıştı (Özcan, 2018).

### 3.7. Isparta'da Teksir Makinesiyle Risaleleri Çoğaltması

Bediüzzaman Isparta'ya gittiği zaman günümüzde müze olarak kullanılan Fıtnat Hanım'ın üç odalı evine yerleşmişti. Muhsin Alev'in şahsına ait bir daktilosu ve bir de teksir makinesi vardı. 1954 yılı başlarında bir gün Bediüzzaman, "Abdulmuhsin makineleri alsın gelsin." diye haber gönderince teksir makinesini bir bavula koyar; Ceylan Çalışkan ve Bayram Yüksel'le birlikte trene binip yola koyulurlar. O zamanlar trenler çok kalabalık olurdu. Yolcular bazen kompartımanın içinde değil, koridorda dahi oturacak yer bulamazlardı. Ceylan Çalışkan ve Bayram Yüksel kompartımanda normal oturma yerinde otururlar; Muhsin Alev ise bavulların bulunduğu çift taraflı yerin bir tarafına bavulunu koyar, diğer tarafa da kendisi geçer. Trenin her tarafı doludur ve omuz omuza ayakta bekleyenler de çoktur. Eskişehir'e geldiklerinde yolculardan biri, "O bavulu indirelim, sen üzerine otur, biz de onun yerine geçelim" der. Alev, "Bavula oturulmaz" diye cevap verir. Ceylan ve Bayram; "Yapma!" falan deseler de Alev, pek aldırılmaz. Adamlar kızdılar, "Herhalde o bavulda bir şey var, Afyon'da polise ihbar edelim." diye konuştular. Sonra hiç beklemedik bir şey olur. Tren arıza yapar ve

yolda kalır. Herkes beklemeye başlar. O adamlar da “Beklemekle olacak gibi değil.” diyerek bir taksiye binip giderler. Muhsin Alev bu durumu Risale-i Nur'un bir kerameti olarak görür ve teksir makinesi yakalansaydı, gizli neşriyat yapıyorlar diye başlarına sıkıntı gelebileceğini ifade eder (Özcan, 2018). Teksir faaliyeti, Isparta'ya gittiği zaman Bediüzzaman'ın ikamet ettiği evde icra ediyordu. Fitnat Hanım'a ait olan bu ev günümüzde müze olarak kullanılmaktadır. Ev, hepsi sofaya bakan üç odadan ibarettir. Odaların birisinde Said Nursi; ikinci odada Muhsin Alev ve arkadaşları kalıyordu. Mevsim kış ve soğuktu. Yere yatak serip yan yana yatıyorlardı; bazen de ısınmak için sırt sırta veriyorlardı. Üçüncü odaya ise teksir makinesini yerleştirmişlerdi (Fırıncı, 20 Ocak 2022).

Teksir edilecek olan sayfaları Hüsrev Altınbaşak evinde mumlu kâğıda yazar, Alev de teksir makinesinin kollarını çevirerek bu nüshaları çoğaltırdı. Bazen de Alev, teksir edilecek olan metni daktiloyla kendisi yazar ve bunları yine kendisi çoğaltırdı. *Zühretü'n-Nur Risalesi*'ni bu şekilde çoğaltmışlardı. Alev bu şekilde Said Nursi'nin yanında altı ay kadar kalmış, sonra İstanbul'a dönmüştür (Özcan, 2009, 2018).

Muhsin Alev, Isparta'dan İstanbul'a gelen ciltlenmemiş Risale-i Nur formalarını Mehmed Fırıncı'nın Sultan Ahmed'teki evinde depolardı. Bir ara fazla miktarda kitap gelmişti. Muhsin Alev, Mehmed Fırıncı'ya polislerin durumu fark etmemeleri için bir müddet kendisinin buradaki derse gelmemesini tavsiye etmiş, kendisiyle özel ders yapacağını ona söylemiştir. Sultan Ahmed Camiinde, Atik Ali Paşa Camii'nde ve Nuruosmaniye Camii'nde özel ders yapmışlardır. Risalelerin ciltlenmesi ve dağıtım işlerini Alev organize ederdi. Isparta'dan gelen eserler, Sultan Ahmed'te Ankara Caddesi Reşit Efendi Han'da ciltçi Halil İcingir'e götürülür, o da onları ciltlerdi (Fırıncı, 20 Ocak 2022).

#### 4. Bediüzzaman'la İlgili Hatıraları

Gençlik Rehberi davası sebebiyle Bediüzzaman İstanbul'da üç ay kalmıştı. Mahkeme bittikten sonra Emirdağ'ına döndü. Her zaman olduğu gibi kıra çıkmıştı. Kendisini takip eden bir başçavuş ve üç jandarma yanına gelip kendisinin şapka giymesini istediler. Bediüzzaman bu teklifi kabul etmeyince kendisini karakola celbettiler. Bu hadise üzerine Bediüzzaman bir dilekçeyle durumu Adalet ve İçişleri bakanlıklarına bildirir. Yazının bir suretini de Ankara'daki talebelerine gönderir ve bu olayın ilgili mercilere duyurulmasını ister. Ankara'daki Nur Talebeleri bu yazının bir suretini o sırada Samsun'da yayınlanmakta olan "*Büyük Cihad*" gazetesinde yayınlattılar. Bu yayın üzerine Bediüzzaman aleyhinde Samsun'da dava açılır ve mahkemeye celbi telep edilir. Bediüzzaman ise rahatsız ve ihtiyar olması sebebiyle Eskişehir'den aldığı bir sağlık raporunu gerekçe göstererek mahkemede hazır bulunamayacağını bildirdi. Samsun mahkemesi bu rapora dayanarak İstanbul'a kadar gelip istinabe yoluyla ifadesinin alınmasına karar verdi. Bediüzzaman da ifade vermek üzere İstanbul'a gidip ifade verdi. Samsun mahkemesi de dava konusunda makûmiyeti gerektirecek bir durum görmediğinden Bediüzzaman'ın beraatine karar vermişti. (Şahiner, 1979).

Bediüzzaman, 1953 yılında Samsun davası sebebiyle İstanbul'a geldiğinde burada tekrar üç ay kaldı. Birkaç gün bir otelde kaldıktan sonra Mehmed Fırıncı'nın Çarşamba semtindeki evine yerleşti. Bu süre içinde kendisiyle en çok ilgilenen kişiler Muhsin Alev, Ziya Arun ve Ahmet Aytimur'dur (Fırıncı, 20 Ocak 2022).



Said Nursi'nin iki talebesi: Mehmed Fırıncı (ortada), Muhsin Alev (sağda)

Bediüzzaman bir sene sonra (1953), Samsun'da açılan bir dava sebebiyle tekrar İstanbul'a geldi. Samsun'a gitmek için sağlık durumunun müsait olmadığını ifade ederek sağlık raporu aldı ve Samsun'a gitmedi. Böylece ikinci kez üç ay kadar daha İstanbul'da kalmış oldu ve buradaki öğrencileri de kendisinde hem kendisinden istifade etmek, hem de hizmetinde bulunma imkânına sahip olmuşlardır (Özcan, 2018).

Muhsin Alev, her iki gelişi itibarıyla Bediüzzaman'la altı ay kadar zaman geçirmiştir. Bu süre içinde birçok olay meydana gelmiş olup bunların bir kısmını Muhsin Alev özet olarak anlatmıştır. Bu çalışmada kısaca bunları da vermeyi faydalı bulduk:

#### 4.1. Said Nursi'nin Zehirlenmesi

Bediüzzaman Akşehir Palas Oteli'nde kalırken kendisine hizmet etmek korumak maksadıyla İnebolulu İbrahim Fakazlı da Bediüzzaman'ın kaldığı odaya bitişik olan odayı tutmuştu. Bir gün Bediüzzaman odasının kapısını kapatmayı unutmuş. Fakazlı o odadan bir

adamın çıktığını, koridora doğru gidecekken kendisini görünce korkup aşağı indiğini anlatıyor. Aslında bu adamlar Edirne'den İstanbul'a gelen ve Akşehir Oteli'nde kalan iki-üç kişilik bir grupmuş. Bu adam Bediüzzaman'ın odasına girince yemeğine zehir atmış. Fakazlı o zaman "Allah böyle bir şeye müsaade etmez" diye düşünerek bu adamın Bediüzzaman'ın odasına girmesini pek önemsememiştir. Fakat Bediüzzaman yemeği yiyince durumu anlamış. Bu yemek sebebiyle hastalanmış, ancak zehir ölümüne sebebiyet vermemiş (Özcan, 2018). Bu olaydan Risale-i Nurlarda da söz edilmektedir Nursi, 2012 b).

#### 4.2. Necip Fazıl'ın Ziyareti

Bediüzzaman, İstanbul'da Akşehir Palas Oteli'nde kalırken halkın her kesiminden insanlar kendisiyle görüşmeye geliyordu. Bunların başında o günün mukaddesatçı yazar ve mütefekkirleri de vardı. Bunların başında o günün mukaddesatçı yazar ve mütefekkirleri geliyordu. Bediüzzaman'ın geçmişle Necip Fazıl'la dostluğu vardı.<sup>8</sup> İstanbul'a gelişini fırsat bilen Necip Fazıl bir gün eski dostunu ziyarete geldi. Bediüzzaman kendisini büyük bir alaka ile karşıda ve odada bulunan bir sandalyeye oturmasını işaret etti. Çevreye baktığında Muhsin Alev, Kamil Öztürk gibi kendisinin yanına gelen birçok gencin Bediüzzaman'ın etrafında olduğunu gördü. Gerçi bu ikisinin Bediüzzaman'ı çok sevdiklerini biliyordu. Çünkü onların ricalarıyla Risale-i Nur'dan bazı parçaları Büyük Doğu'da yayınlamıştı. Ancak bu kadar gencin aynı zamanda Bediüzzaman'ın hizmetinde olduğuna üzülmüş gibiydi. Bunu sezen Bediüzzaman kendisine "Üzülme! Üzülme! Ben Doğucuları, Risale-i Nur talebesi olarak kabul ettim. Ben seni Risale-i Nur'a yirmi senelik hizmet yapmış olarak kabul ediyorum. Biz bir ağacın meyveleriyiz. Aramızda ayrılık-gayrılık yoktur. Ders almak ve kaynak bakımından aynı yere gidiyoruz." demiştir (Şahiner, 1978; Özcan, 2018).

<sup>8</sup> Necip Fazıl Kısakürek, "Tarih Boyunca Büyük Mazlumlar" adlı kitabının bir bölümünü Bediüzzaman'a ayırmıştır.

### 4.3. Osman Yüksel Serdengeçti'nin Ziyareti

Bediüzzaman 1952 yılında bir süre Akşehir Palas'ta kaldıktan sonra Reşadiye Otelini geçmişti. Burada da ziyaretler devam etti. Dönemin önemli simalarından yazar Osman Yüksel Serdengeçti kendisini Akşehir Otelinde ziyaret edenlerdendi. Bediüzzaman kendisine çeşitli iltifatlarda bulunduktan sonra Muhsin Alev'in nakline göre Bediüzzaman kendisine "Seni oğlum gibi kabul ediyorum. Oğlum olsaydı senin ismini koyardım. Yazılarında şahıslarla, bilhassa menfi şahıslarla uğraşma!" demiştir (Şahiner, 1978; Özcan, 2018). Bediüzzaman ağır eleştirilerin ve menfi şahıslarla uğraşmanın faydadan çok zarar getirdiğini tecrübeleriyle gördüğü için Serdengeçti'ye böyle bir ikazda bulunma ihtiyacı duymuş olmalıdır.

### 4.4. Bediüzzaman'ın Gönenli Mehmed Efendi'nin Evine Bayramlaşmaya Gitmesi

Bediüzzaman her zaman ziyaretçi kabul etmez, bazen de eski dostlarını ziyarete giderdi. İstanbul'da bir bayram günüydü. Otelden çıktı ve Gönenli Mehmed Efendi'nin evine bayramlaşmaya gitti. Fakat Gönenli evinde yoktu. O da bir başkasına bayramlaşmayı gitmişti. Evde olanlara kapıdan selam verdi ve kendisine "Kardeşim, siz olmasaydınız. Kur'ân hizmetini biz yapacaktık. Biz iman hizmetini yapıyoruz, siz de Kur'ân hizmetini yapıyorsunuz." yazılı bir not bıraktı (Özcan, 2018). Bediüzzaman diğer ilim adamları ve cemaatlerin İslam'a hizmetlerini daima takdirle karşılar ve Müslümanların bu şekildeki hizmetlerini ordunun yapısına benzetirdi:

"Nasıl ki bir ordu fırkalara, fırkalar alaylara, alaylar taburlara, bölüklere, tâ takımlara kadar tefrik edilir. Tâ ki her neferin muhtelif ve müteaddit münasebâtı ve o münasebâta göre vazifeleri tanınsın, bilinsin tâ, o ordunun efrâdları, düstur-u teâvün altında hakikî bir vazife-i umumiyet görsün ve hayat-ı içtimaiyeleri a'dânın hücumundan masun kalsın. Yoksa, tefrik ve inkısam, bir bölük bir bölüğe

karşı rekabet etsin, bir tabur bir tabura karşı muhasamet etsin, bir fırka bir fırkanın aksine hareket etsin değildir” (Nursi, 2016a).

#### 4.5. İstanbul’un 500. Fetih Yıldönümü Merasimlerini İzlemesi

29 Mayıs 1953 İstanbul’un fethinin 500. yıldönümüydü. O yıl Fatih Camii avlusunda düzenlenen kutlama merasimini Bediüzzaman tribünden takip etmiştir. Özellikle mehter takımını sevinç ve memnuniyetle seyretmiştir ve kutlamada mehter takımının bulunmasından memnun olmuştur (Şahiner,1978; Özcan, 2018).

#### 4.6. Sokrat ve Darwin Üzerine Sohbet

Bir felsefe öğrencisi olan Muhsin Alev zaman zaman felsefe konularında da Bediüzzaman’la konuşurdu. Bir gün Bediüzzaman ders esnasında Sokrat’tan söz açtığına Muhsin Alev, Sokrat’ın zehir içerek intihar ettiğini söylemişti. Bu söz üzerine Bediüzzaman, “Nasıl intihar edebilir? İntihar etmedi, mahkûm edildi... Zehir içmeye mahkûm edildi. Neticede zehir içirilerek öldürüldü. İntihar etmek günahdır. İntihar eden, büyük katil olur.” şeklinde bir açıklamada bulunma ihtiyacı duymuştur (Şahiner, 1978; Özcan, 2018).

Bir gün Muhsin Alev, Bediüzzaman’la birlikte İstanbul’un su kemerlerinden geçerken, “*Efendim, eğer bir mü’min, Cenab-ı Hak insanı Darwin’in tahmin ettiği gibi yaratmış mı dese, küfür olur mu?*” diye bir soru sormuş, Bediüzzaman bu soruya “Olmaz” diye cevap vermiş ve “Çünkü Allah kâinatı, insanı nasıl yarattığına dair bize hesap vermeye mecbur değildir. Bize okuyun diyor. Kâinat kitabını okumak ‘oku’ emrine uymaktır. Bu şekilde Kur’an, emriyle bizi ilimleri araştırmaya teşvik ediyor. İlimler de bu şekilde inkişaf ediyor.” diyerek sözüne devam etmiştir (Özcan, 2018). Bediüzzaman’ın bu sözü Darwin’i haklı bulduğu şeklinde yorumlanmamalıdır. Başta türler arasında geçiş meselesi olmak üzere Bediüzzaman’ın Risale-i Nur’da Darwin teorisini reddeden birçok açıklamaları mevcuttur. Bediüzzaman bu ifadeleriyle çeşitli türlerden



ibaret olan canlıların nasıl yaratıldığına dair Kur'an'da açık bir beyanın olmadığını, bu tür konularda bilimsel araştırma sonucunda bazı fikirlerin ileri sürülebileceğini, ilimlerin de araştırma sonucunda geliştiğini, bir kişinin Kur'an'da açık beyan bulunmayan konularda bu tür araştırmalara uygun düşen kabulünün insanı küfre sokmayacağını ifade etmiştir. Burada bir de Bediüzzaman'a ait olduğunu kabul ettiğimiz ifadelerin, Muhsin Alev tarafından nakledildiğini dikkate almamız gerekiyor. Çoğu kez insanlar başkasının sözlerini anladıkları kadarıyla ve kendi ifadeleriyle naklederler. Muhsin Alev'in naklettiği ifadeler Bediüzzaman'ın ifadelerine çok benzememektedir. Manayı ne kadar nakledebildiğini tespit etme imkânımız yoktur.

#### 4.7. Şefkat Üzerine Sohbet

Bediüzzaman'a göre, kişiyi Cenâb-ı Hakk'a ulaştıracak tarikler pek çoktur ve bunların hepsi Kur'an'dan alınmıştır. Bunlardan bazıları diğerlerinden daha kısa, daha güvenli ve daha umumîdir. Kendisinin bu özelliklere sahip olarak Kur'an'dan istifade ile ortaya koyduğu tarîk ise acz, fakr, şefkat ve tefekkür tarîkîdir (Nursi, 2016b). Bu tarîk aynı zamanda Risale-i Nur Mesleği'nin yoludur. Muhsin Alev, Bediüzzaman'ın şefkatle ilgili "Ben şefkat dersini çocukluğumda annemden aldım. Hikmet intizam ve nizam dersini de rahmetli babam Mirza'dan aldım" şeklinde bir sözünün olduğunu naklediyor (Şahiner, 1978, 216).

#### 4.8. Üstad'tan Tedbir İhtarı

Muhsin Alev bir akşam geç vakitte Risale-i Nur kitaplarını bir bohçaya sarıp başka bir yere taşıyordu. Yolda araba ile karpuz satan birisine rastlamıştı. Satıcıya karpuzların fiyatını sordu. O sırada orada bulunan bekçiler kendisinden şüphelendikleri için kendisini alıp karakola götürmüşlerdi. Karakolda bohçayı açtıklarında ortaya kitaptan başka bir şey çıkmayınca "Bunlarda bir şey yoktur" diyerek kendisini serbest bırakmışlardı. Bekçilerin kitapların hükümet yetkilileri

tarafından mahzurlu görüldüğüne dair bir bilgisi yoktu. Muhsin Alev sabahleyin Bediüzzaman'ın yanına gidince durumu anlattı. Bediüzzaman da kendisine "Niçin gece götürüyordun!. Gece götürmeye ne lüzum var! Gündüz götürseydin ya!" diyerek kendisini ikaz etmişti (Şahiner, 1978).

#### 4.9. Nevruz Bayramı

Farsça'da "nevrûz", "yeni gün" anlamına gelir. Nevrûz kavramıyla kastedilen gün 21 Mart günüdür. Bu gün Asya'dan Balkanlar'a kadar geniş bir coğrafyada yaşayan farklı halk kitleleri tarafından Antik dönemlerden itibaren bayram olarak kutlanmaktadır. İslâm'dan önce İran'da Nevruz, milli ve dini karakterli bir bayramdı. Bir taraftan Keyûmers ve Cemşîd'in tahta oturuş günü olması hasebiyle milli bir bayram olarak kutlanırken, diğer taraftan genelde tabiatın, özelde ateşin yaratılışıyla ilgili dinî bir bayram olarak kutlanmaktaydı. Ortaçağ'dan itibaren 21 Mart günü çeşitli Türk boyları arasında bahar bayramı olarak kutlanırdı. Bu vesileyle bazı Türk boylarında Nevruz takvim başlangıcı olarak kabul ediliyordu. Gerek Güneş'e göre düzenlenmiş olan on iki hayvanlı Türk takvimi, gerekse Selçuklu Sultan'ı Melikşah'ın lakabı olan Celâlüddevle'ye atfen Celâlî takvimi adıyla anılan takvimin başlangıcı 21 Mart'tı. Ayrıca Selçuklularda Nevruz resmi bayram olarak kutlanıyordu. Osmanlı döneminde de Nevruz coşkuyla kutlanır, bu gün münasebetiyle Nevruz macunları hazırlanır ve Nevruz bahşişleri dağıtılırdı. Hz. Peygamber'den Nevruz'u tasvip ettiğine dair bir rivayet gelmemiştir. Tarih içinde bu konuda iki ayrı anlayış ortaya çıkmıştır. Halk inanışına göre Hz. Âdem bu günde yaratılmış, Havva ile Arafat'ta bu günde buluşmuştur. Allah'ın insanlardan kendisinin Rab olduğuna dair söz alması bu günde gerçekleşmiştir. Hz. Nûh'un tûfandan sonra karaya ayak bastığı, Hz. Yusuf'un kuyudan çıkarıldığı, Hz. Yunus'un balığın karnından çıkarıldığı, Hz. İbrahim'in putları kırdığı gün de Nevrûz günüdür. Bazı İslâm âlimleri ise Nevruz'un ateşperest geleneğin bir

uzantısı olduğuna dikkat çekerek bu günü kutlamanın dinen uygun olmadığını belirtmişlerdir (Gündüz, 2007).

Muhsin Alev'in anlattığına göre Bediüzzaman 21 Mart günü kırlarda dolaşmaya çıkarken öğrencilerini de yanında götürüp, "Bugün mahlûkatın bayramıdır: Nevruz bayramından, bu köpeğin bile bir hissesi vardır. Bahar mahlûkatın bayramıdır. Biz de onların bayramına iştirak edelim." diyerek onlara tefekkür dersi vermişti (Şahiner, 1978; Özcan, 2018).

#### **4.10. Bediüzzaman Abdülhamid'e Veli Nazarıyla Bakardı**

1953 yılında bir gün Eşref Edip, Muhsin Alev'e bir adamın kendisine gelip nurcularla görüşmek istediğini aktarmış. Muhtemelen Eşref Edip'in de tavsiyesiyle Muhsin Alev bu adamın Bab-ı Âlî'deki bürosuna gider. Bu adam Muhsin Alev'e bir şeyler yazdığını söylemiş. Muhsin Alev ne üzerine yazdığını sorduğunda Sultan Abdülhamid hakkında bir şeyler yazdığını söylemiş ve Abdülhamid'i "Kızıl Sultan" olarak tavsif etmiş. Bunun üzerine Muhsin Alev olayı Bediüzzaman'a anlatır. Bediüzzaman bu adamın ithamı karşısında hayrete düşüp Abdülhamid hakkında, "Fesühânellah! Sultan Abdülhamid altmış milyon Müslüman'ın halifesiydi. Ben ona 'Veli' nazarıyla bakıyorum." şeklinde bir değerlendirmede bulunmuştur (Şahiner, 1978; Özcan, 2018).

#### **4.11. Bediüzzaman Hürmet Değil Hizmet Beklerdi**

Bediüzzaman hiçbir zaman kendisinin bir türbe gibi ziyaret edilmesinden ve kendisine hürmet edilmesinden hoşlanmaz, kendisini ziyarete gelenlere de hürmet değil hizmet beklediğini söylerdi.

Muhsin Alev'in anlattığına göre 1952 yılında Bediüzzaman Akşehir Palas Otelinde kalırken Urfa'dan iki kardeş kendisini ziyarete gelmişler ve bunlar kendisine aşırı hürmet göstermişlerdi. Hatta üstada övücü sözler söylemenin ötesinde bu ziyaret sebebiyle kendilerini ağlamaktan

alamıyorlardı. Bediüzzaman da bunların aşırı hürmetlerinden sıkılmış, hürmetlerini kabul etmemiş ve “Kardeşim, şimdi hürmet zamanı değil, hizmet zamanıdır.” diyerek kendilerini ikaz etmiştir (Şahiner, 1978; Özcan 2018).

#### 4.12. Kürtlerin İttihad-ı İslâm’a Vesile Olma Görevi

Günümüzde Kürtler dört ülkede yaşamaktadır: İran, Irak, Türkiye ve Suriye. Bir açıdan bakıldığında bu dörde bölünmüşlük hali onlar açısından bir dezavantaj olarak görülmektedir. Fakat, her şeye güzel tarafından bakmayı bir prensip haline getirmiş olan Bediüzzaman Kürtlerin bu halinin de bazı güzelliklere vesile olacağı düşüncesindedir. Konuyla ilgili bir olayı Muhsin Alev şöyle anlatıyor: Muhtemelen 1953 senesiydi. Bediüzzaman İstanbul’da iken bir gün şarktan bir zat gelip kendisiyle Kürtçe konuşmak istiyordu. Bediüzzaman ona, “Kardeşim, Türkçe konuş; bunlardan saklayacak bir şeyimiz yoktur. Hem ben Kürtçeyi unutmuşum.” demişti. Sonra bu zat “Kürtlerin dört devlet tarafından taksiminin hikmeti nedir?” diye sorar. Bediüzzaman ona şöyle cevap verir: “Kürtler, İran’da, Suriye’de ve Türkiye’de vardılar. Eğer onlar İslâm milliyetini esas alarak kabul ederlerse, ittihad-ı İslâm’a sebep olacaklardır. Böylece, onlar bölücü bir unsur değil, bilakis ittihad-ı İslâm’a sebep olurlar.” Bediüzzaman’a gelecekte Kürtlere düşen en önemli görev buldukları ülkelerde bölücü faaliyetlere destek vermek değil, daha geniş bir çerçevede İslâm birliğini sağlamak için çalışmaktır (Şahiner,1978; Özcan, 2018; Eratilla, 23 Ocak 2022 ).

#### 5. Bediüzzaman’ın Muhsin Alev’e İltifatları

Bediüzzaman’ın Muhsin Alev hakkında en çok bilinen iltifatı “Abdülmühsin’in eli, dili, kalbi iyidir. Fakat aklına karışmam.” sözüdür. Muhsin Alev, Bediüzzaman’ın bu sözüyle neyi kastettiğini şöyle anlatıyor: 1954 yılında teksir makinesiyle Isparta’da Risale-i Nurları çoğaltırken Üstad talebeleriyle devamlı olarak ders yapmazdı. Ben ayrıldıktan sonra

devamlı olarak ders yapmaya başlamış. Isparta'da iken ara-sıra yaptığı derslerden biriydi. Bana *On İkinci Söz*'de geçen hikmet-i Kur'âniye ile hikmet-i felsefenin farklarını anlatan dersi okuttu. Bu ders münasebetiyle mana-yı harfî ile mana-yı ismîden bahsetti ve bana "Bunun hangisini daha iyi görüyorsun?" diye sordu. Ben Üstad'ın beklediği cevabı veremedim; "Üstad'ım! Gerek mana-yı ismî, gerekse mana-yı harfî, her ikisini de gerekli görüyorum" dedim. Üstad beni kırıcı herhangi bir şey söylemedi. Sonra kardeşlerle bir odada oturmuş, sohbet ediyorduk. Üstad, "Abdülmuhsin'in eli, dili, kalbi iyidir. Fakat aklına karışmam." dedi.

Üstad "Eli iyidir" derken, benim teksir makinesini çok iyi kullandığımı kastediyordu. Benim çıkardığım teksirler çok güzeldi. Teksir makinesi benimdi. İstanbul'a dönerken onu da almıştım. Kardeşler benden sonra başka teksir makinesi almışlar, fakat onu doğru düzgün çalıştıramamışlar. Bayram Yüksel "Biz yapamadık" dedi.

Üstad "dili iyidir" derken, benim Risale-i Nurları nutuk gibi heyecanla okumamı kastediyordu. İstanbul'da iken Cumartesi akşamları, Tâhirî Ağabeyin akrabası Atabeyli Nazif Çelebi'nin Süleymaniye Camii'nin yakınlarındaki evinde<sup>9</sup> toplanıp Risale-i Nur okurduk. Bir gün Ahmet Feyzi Ağabey İstanbul'a gelmişti, kendisiyle bu evde görüşmüştük. Ahmet Feyzi Ağabey, Üstad'a benim için, "Abdülmuhsin, Risale-i Nur'u bir nutuk gibi heyecanla okuyor." dediğini anlatmıştı. Üstad'ın "dili iyidir" sözünün bu manaya geldiğini düşünüyorum.

Üstad "kalbi iyidir" derken, benim zikir çekme alışkanlığıma dikkat çekiyordu. Benim babam Mevlvî olduğundan beni de zikre alıştırmıştı. Babam Mevlevî olduğundan ben zikre alışmışım. Bana küçük çocukken, "Baban ne yapıyor?" diye sorduklarında "Allah! Allah!" dermişim. "Annen ne yapıyor?" diye sorduklarında da "Tesbih..." diye cevap verirmişim. Ebeveynimden edindiğim alışkanlıkla ben de yolda giderken

<sup>9</sup> Şimdiki Suffa Vakfı'nın olduğu bina.

çoğu kez “Allah, Allah, Lâ ilahe illallah...” diye mırıldanırdım. Bir gün Üstad’ın ikamet ettiği Akşehir Oteli’ne doğru geliyordum. Alışkanlık gereği, biraz da hafifçe başımı sallayarak “Lâ ilahe illallah” diyerek geliyordum. Üstad, dört kat yukarıdan benim zikir çektiğimi görmüş. Yukarı çıktığımda bana, “Keçeli sen zikrediyordun.” diyerek bana iltifatta bulundu. Üstad bu derece dikkatli bir insandı (Özcan, 2018).

Üstad, zaman zaman bize çeşitli dersler verirdi. Yine bir gün bir vesileyle “Abdülmuhsin’in eli, dili kalbi iyidir. Fakat aklına karışmam.” demişti. Bazen yazılması gereken çeşitli meseleler olurdu. O zaman Üstad bu meseleleri benim yazmamı isterdi. Bazen ben yazmak istemezdim, ağırdan alırdım. Üstad “Yaz, unutursun” diye bana ihtar ederdi. Sonra daima sorup istişâre etmemi isterdi. Zaman zaman, “İki kişiye sormadan bir şey yapma”, “Eline, diline itirazım yok, fakat aklına karışmam.” derdi. (Şahiner, 1978).

Bir gün tıpta okuyan bir arkadaşımız Üstad’ın ziyaretine gelmişti. Bu arkadaşımız, “Ben namazımı kılıyorum, fakat ibadet esnasında kalbime fena şüpheler geliyor.” deyince, Üstad beni göstererek, “Bak buna! Felsefe tahsil ediyor, fakat hiçbir şüphesi yok. Bundan ders al, Nurları oku!” diye ona nasihatte bulunmuştu. (Şahiner, 1978).

## 6. Almanya Hizmetleri (1954-2019)

Muhsin Alev Almanya’ya gitmeye 1984 yılında Isparta’da Risale-i Nurları teksir ederken karar vermişti. Ancak bu kararı niçin aldığı tam olarak bilinmemektedir. Kendisi bununla ilgili olarak iki gerekçeden söz etmektedir. Birinci gerekçesi inşaat tahsili yapmak istemesidir (Özcan, 2018). Bu gerekçenin ağır bastığını söyleyebiliriz. Nitekim Almanya’ya gittiğinde bu arzusunu gerçekleştirmiştir. İkincisi ise arkadaşlarıyla biraz rahatsızlık yaşamasıdır (Özcan, 2018). Bu rahatsızlığın önemli olmadığı da anlaşılmaktadır. Muhtemelen hükümetin gereksiz

takibatlarından da sıkılmış olduğundan daha hür bir ortamda yaşamak ve hizmetini burada yapmak istemişti.

Almanya'ya gitme kararını Isparta'da Bediüzzaman'ın yanında kaldığı sırada verdiği halde, kendisine bu karardan söz etmemiştir. Ancak Bediüzzaman, onun böyle bir karar almış olabileceğini tahmin etmektedir. Muhsin Alev'in anlattığına göre Bediüzzaman, bir zatın vefatı dolayısıyla cenaze namazına gitmişti. Cenaze namazından dönüşünde teksir işiyle uğraşan Nur Talebeleri üç odanın ortasında bulunan sofada oturuyorlardı. Bediüzzaman kendisine dönüp "*Uhuvvet Risalesi*'ni tab et" demiş. Oysa kendileri *Uhuvvet Risalesi*'ni bir ay önce bastırmışlardı. Öyle anlaşılıyor ki bu durum Bediüzzaman'a hatırlatılınca "*Uhuvvet Risalesi*'ni Abdulmuhsin hayatına düstur edenmiş" demiş. Muhsin Alev'in yorumuna göre Bediüzzaman bu sözü "*Siz Uhuvvet Risalesi*'ni okuyorsunuz, ama onun düsturlarını tatbik etmiyorsunuz" anlamında söylemişti. Çünkü aralarında az da olsa geçimsizlik olduğunu anlamış bulunuyordu (Özcan, 2018).

Bediüzzaman'ın arkadaşlarına kendisinin neden Almanya'ya gittiğini sorması halinde "Tevafuklu Kur'an'ı basmak için gittiğini" söylemelerini tenbih etmiştir (Fırıncı, 20 Ocak 2022). Onun Almanya'ya gitmesinde böyle bir maksadı da olabilir. Nitekim Tevafuklu Kur'an'ı Almanya'da ilk olarak Muhsin Alev bastırmıştır.

Fiyatları bir hayli yükselmiş olmakla birlikte İstanbul'a döndükten sonra teksir makinesi ile daktilosunu satın aldığı fiyata İnebolulu Selahattin Çelebi'ye verir ve Almanya'ya gider (Özcan, 2018).

Muhsin Alev Türkiye'de öğrenci iken Almancasını ilerlettiği anlaşılmaktadır. Nitekim Almanya'ya gittiği zaman iş bulma konusunda sıkıntı çekmemiş, yeminli tercümanlık yaparak geçimini temin etmeye başlamıştır. Daha sonra Berlin Teknik Üniversitesi İnşaat Mühendisliği Bölümü'ne kaydolup buradan mezun olmuştur. Mezuniyetten sonra bir

müddet Üniversitenin okul inşaatlarında inşaat mühendisi olarak çalışmıştır (Öczan, 2009).

Berlin'e yerleştikten sonra Doğu Almanya'dan Batı Almanya'ya göç eden bir hanımla evlendi. Bu hanımdan biri erkek diğeri kız olmak üzere iki çocuğu dünyaya gelmiştir.

Alev'in asıl amacı dünyada bir makam ve zenginlik elde etmek değil, Risale-Nur vasıtasıyla İslâm'a hizmet etmektir. Bu sebeple ölünceye kadar bu gaye için çalıştı. İkten yapılan işler genellikle çok zor olur. Alev de işte bu zor işleri başarmak için elinden gelen çabayı sarfetmiş bir insandır. Almanya'da gerçekleştirdiği bazı hizmetleri şöyle sıralayabiliriz:

### **6.1. Berlin'de İki Üniversitede Mescit Açtırması**

1980'lere kadar Türkiye'de dahi Üniversitelerde mescit olmadığı dikkate alındığında, Almanya'da birkaç yabancı bulduğu Üniversitelerde mescit açtırmanın ne kadar zor olduğu tahmin edilebilir. Alev, Berlin Özgür Üniversitesi (Freie Universität Berlin) ile Berlin Teknik Üniversitesi'nde (Technische Universität Berlin) ilk defa mescid açılmasını sağlamıştır. Berlin'deki tüm İslamî guruplar bu durumu teyit etmektedirler (Yüce, 2019).

1948 yılında kurulan Berlin Özgür Üniversitesi Almanya'nın Berlin'deki en büyük üniversitesidir. Üniversitede daha çok beşerî ve sosyal bilimler ile sağlık ve doğa bilimleri üzerinde yoğunlaşmıştır. 1980'lerde üniversitenin 66 bin öğrencisi bulunuyordu. Daha sonra öğrenci sayısında azaltılmaya gidilmiştir (Berlin Özgür Üniversitesi. Erişim 10 Ocak 2022).

1875 yılında kurulan Berlin Teknik Üniversitesi Almanya'nın en büyük teknik üniversitelerinden biridir. Almanya genelinde en çok yabancı öğrenci bu üniversitede tahsil görmektedir. 2007 yılında



yabancı uyrukluların oranı %20.9 oranındaydı ve bu da sayı olarak 5598 öğrenci demektir (Berlin Teknik Üniversitesi. Erişim 10 Ocak 2022).

## 6.2. Almanya'da Nur Hizmetlerini Başlatması

Almanya'da Nur hizmetleri Muhsin Alev'le birlikte başlamıştır. Berlin'de hizmeti belli bir seviyeye getirdikten sonra Bediüzzaman'ın İstanbul'daki öğrencilerinden Mehmet Fırıncı ve Mehmet Emin Birinci'den Almanya'ya hizmetlerin genişletilmesi için Risale-i Nur'u iyi bilen ve iyi anlatabilen birisini göndermelerini istemiş, onlar da Ali Uçar'ı göndermişlerdir. (Yüce, 2019). Etkin bir hitabet kabiliyetine sahip olan öğretmen Ali Uçar Almanya'nın her tarafında konferanslar vermiştir. Hürriyet gazetesi onunla ilgili haberi, "Bir Türk genci, bir senede Almanya'da 400 konferans verdi" başlığı altında vermiştir. Ali Uçar'ın konferanslarından sonra Almanya'nın pek çok şehrinde Nur hizmeti yaygınlık kazanmaya başlamış oldu (Fırıncı, 20 Ocak 2022).



Muhsin Alev (sağda ayakta) Almanya'da geçlerle  
(Kastomonur.com)

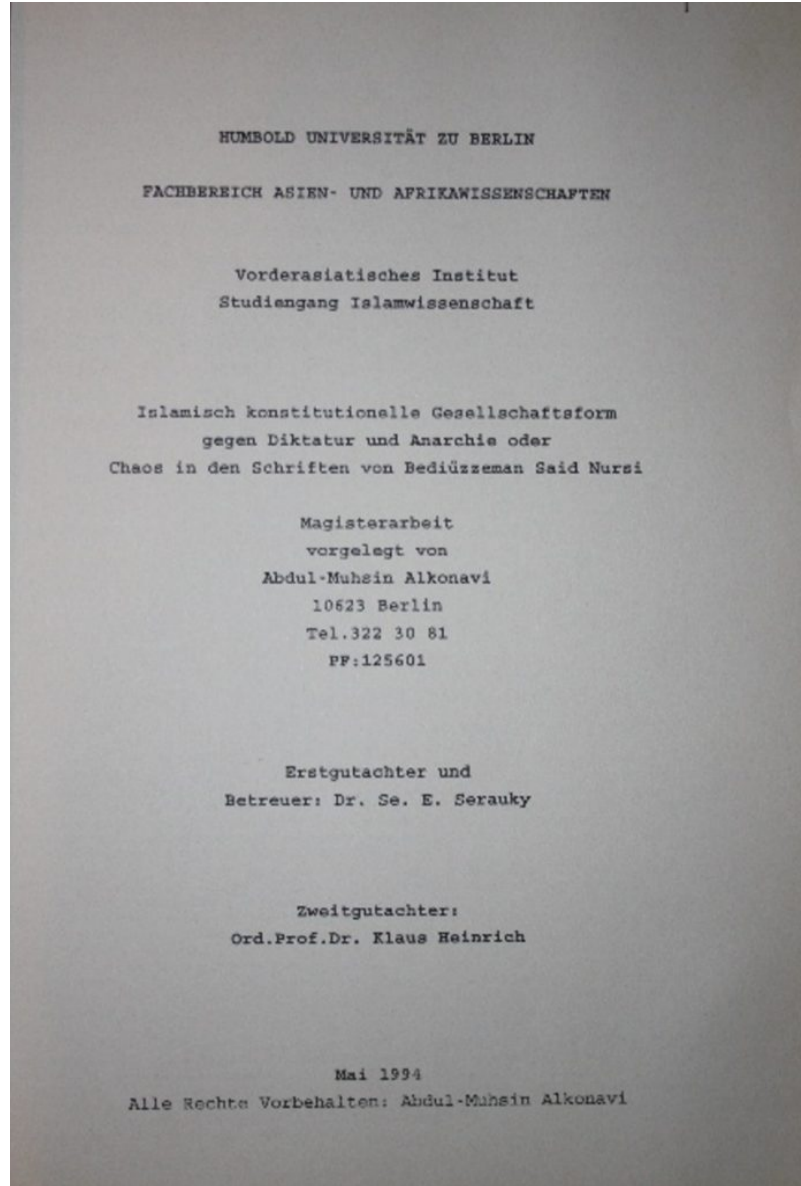
Ali Uçar orada iken 25 bin adet Küçük Sözler bastılar (İİKV, Erişim 6 Ocak 2022).

### 6.3. Yunanistan/Gümölcine'deki Nur Hizmetlerine Destek Olması

Muhsin Alev, Yunanistan'da bulunan ve eski bir Osmanlı şehri olan Gümölcine'de Nur hizmetlerinin başlatılmasına vesile olmuştur. Burada eski bir Osmanlı medresesinde hocalık yapan Hafız Ali Reşad Efendi namında bir hoca vardı. O zamanlarda klasik Osmanlı medrese usulü ders yaparlardı. Alev'in onunla bir şekilde bir tanışıklığı olmuştur. Kendisi de zaman zaman Gümölcine'ye gelip giderdi. Alev, Osmanlı usulüne göre ders verilen medresede Risale-i Nurların da okunmasını sağlamıştı. *Tarihçe-i Hayat*'ın sonunda altında Avrupa Nur Talebeleri yazan resim Gümölcine'deki Nur talebelerinin resmidir (Fırıncı, 20 Ocak 2022; Yüce, 2019).

### 6.4. Risale-i Nur Üzerine Mastır Yapması

Bu sebeple Alev, Risale-i Nur hizmetinden hiçbir zaman kopmadı, hatta bir hayli gecikmeli dahi olsa 1994 yılında Risale-i Nur üzerine Ord. Prof. Dr. Klaus Heinrich'in danışmanlığında "*İslamisch konstitutionelle Gesellschaftsform gegen Diktatur und Anarchie oder Chaoe in den Schriften von Bediüzzaman Said Nursi: Bediüzzaman Said Nursi'nin Yazılarında Diktatörlük ve Anarşi yahut Kaosa Karşı İslamî Cemiyet*" konulu bir mastır tezi hazırlamış (Özcan, 2009); Alev bu tezi verdikten sonra doktora yapma hakkını da kazanmış, ancak bu hakkı kullanmamıştır. Bu tez Risale-i Nur üzerine yabancı dille yapılmış ilk mastır tezi özelliğini taşımaktadır.



Muhsin Alev'in 1994 yılında Yüksek Lisans tezi olarak hazırladığı  
Almanca kitabın kapağı

### 6.5. Tevafuklu Kur'an'ı Basması

Sözlükte tevafuk, iki şeyin birbirine uygun ve denk gelmesi anlamına gelir. Özellikle Nur talebeleri tesadüfe verilme ihtimali olmayan, arkasında ilâhî bir kasıt ve iradenin varlığı hissedilen denk gelmelere "tevfuk" demeyi tercih etmektedirler. "Said Nursi çeşitli

risâlelerinde bismelenin, bazı kısa sûre ve âyetlerle belli kelimelerin harfleri, ayrıca Cenâb-ı Hakk'ın Allah, rahmân, rahîm, rab isimleriyle bunların yerini tutan "hû" zamirinin Kur'ân-ı Kerîm'de kullanılışındaki uyum ve ölçüye dikkat çekmiştir." (Yurdağür, 1993, 7/215-218).

"Müslümanların daha çok ilgi gösterdiği ve beğendiği âyet-berkenar mushaf tertibinin Burdurlu Kayışzâde Hâfız Osman Nûri (ö. 1894) tarafından yazılıp günümüze kadar pek çok baskısı yapılan mushaflarla yaygınlaştığı bilinmektedir. Mushaf yazısını en güzel kıvama getiren Hasan Rızâ Efendi (1849-1920) de yazdığı âyet-berkenar mushaflarla meşhurdur. Basılmak üzere yazdığı mushafların açık, okunaklı, âyet-berkenar<sup>10</sup> olması, hat güzelliği, okutma işaretlerinin yerli yerince konmuş olması bugün de ona olan ilgiyi arttırmıştır." (Serin, 2006, 31/248-254).

Bediüzzaman Said Nursi 1930'lu yıllarda Hafız Osman Nûri ve Hasan Rıza Efendi'nin mushaflarında Allah ve Rab gibi isimlerinin yazılışında bazı kaymalarla alt alta ve karşılıklar sayfalar arasında bir tevafuk olduğunu farkeder. Hasan Rıza hattındaki tevafuklar daha belirgin vaziyettedir.<sup>11</sup> Bunlardan bazılarını işaretler. Daha sonra on öğrencisine üçer cüz verir ve Kur'an'ın tamamında bulunan tevafukları tespit etmelerini ister. Bu konu üzerinde en fazla Hüsrev Altınbaşak çalışır. Kendine has özel hattıyla bir tevafuklu Kur'an yazar. Mehmet Fırıncı bu mushafı Diyanet İşleri Başkanlığı Mushafları Tetkik Heyeti'ne getirir. Orada kendisine bunun yeniden bir hattat tarafından yazılması gerektiği söylerler. Bunun üzerine Bediüzzaman'ın işaretlediği Kur'an

<sup>10</sup> Kur'an yazımında sayfa ölçüsü olarak Müdâyene âyetinin (el-Bakara 2/282), satır ölçüsü olarak Kevser ve İhlas surelerinin esas alındığı, âyetlerin sahife sonlarına denk gelecek kelimelerinin göz önünde bulundurularak yazıldığı 15 satırlı sahife tutar mashaflara âyet-berkenar denilmektedir. Bu tür yazım tekniği özellikle hafızlığa çalışanlar için büyük kolaylık sağlamaktadır.

<sup>11</sup> Bu tür tevafuklar hakkında Bediüzzaman'ın açıklamaları için bk. *Mektubât* (On Dokuzuncu Mektup -Mucizât-ı Ahmediye Risalesi, On Sekizinci İşaret), 228-232.

nüshası<sup>12</sup> alınıp yirminci yüzyılın meşhur hattatı Hamit Aytaç'a (1881-1982) götürülür. Hattat Hamit'in yazdığı bu Kur'an 1974 yılında İstanbul'da, 1975 yılında ise Muhsin Alev tarafından Berlin'de basılır (Fırıncı, 20 Ocak 2022). Böylece Muhsin Alev, Almanya'ya gidişinin ana maksadını yerine getirmiş olur. Hüsrev Altınbaşak'ın özel hattıyla yazdığı tevafuklu Kur'an da sonradan Hayrat Vakfı tarafından basılmıştır (İİKV, 21 Ocak 2022).



Hafız Osman hattında Kur'an'daki tevafukları gösteren karşılıklı iki sayfa

### 6.6. Risale-i Nurların Basılması

1970'li yılların ortalarına doğru Tevafuklu Kur'an'ın ve Risale-i Nurların basılması için bir matbaa satın alınmıştı. Basım işlerini Muhsin Alev yapıyordu. Ali Uçar'ın Almanya'ya geldiği sene sadece *Küçük Sözler*'in 25 bin baskısı yapılmıştır (İİKV, Erişim 6 Ocak 2022). Bu tek seferde o zamana kadar yapılan en yüksek baskı adediydi.

### 7. Vefatı ve Berlin Şehitliğine Defni

<sup>12</sup> O zaman için bu mushaf, Bediüzzaman'ın talebelerinden Sıddık Süleyman Kervancı'nın (ö. 1965) kız kardeşinin oğlu Hüseyin Bülbül'de bulunuyordu.

1954 yılından itibaren Berlin’de ikamet eden Muhsin Alev, Türkiye’ye sadece bir kere gelmiş (20 Temmuz 1969) ve yine sadece bir gece İstanbul’da kalıp ertesi gün Türk Hava Yolları uçağı ile geri dönmüştür. O gece Amerikalı astronotlar ilk olarak aya adam indirmişlerdi. Eşi ve çocukları İstanbul’da olduğu halde gelişini onlara dahi haber vermemiş, bir taksi tutarak evine gelmiştir (Özcan, 2018: Fırıncı, 20 Ocak 2022). Eşi, çocukları ve dostlarına rahatsızlık vermemek için Muhsin Alev’in böyle yaptığı anlaşılmaktadır.

1797 yılında Berlin’e elçi olarak gelen devlet adamı, şair ve tasavvuf ehli bir zat olan Giritli Aziz Efendi bir yıl sonra 29 Ekim 1798 tarihinde burada vefat edince, Prusya kralı 3. Friedrich Wilhelm, şimdiki şehitliğin birkaç kilometre uzağında bulunan Urban caddesinde elçinin cenazesi için bir mezarlık yeri ayırır. Aziz Efendi’nin cenaze törenine binlerce kişi katılır. 28 Nisan 1804 yılında vefat eden Osmanlı maslahatgüzarı Mehmet Esat Efendi de Aziz Efendi’nin yanına defnedilir. Bir ara mezarlığın yeri unutulsa da bir rastlantı sonucu tekrar bulunduktan sonra vefat eden bazı elçilik görevlileri yine buraya defnedilmiştir. Birinci Dünya Savaşı’nda yaralanarak tedavi için getirildikleri Berlin’de vefat eden Osmanlı subayları da buraya emanet edilmiştir. Böylece bu mezarlık vatanından uzakta görev için gelmiş kişilerin oluşturduğu bir şehitlik haline gelmiş ve bu mezarlığa “Şehitlik” denmeye başlanmıştır. (Yüce, 2019)



Berlin Şehitlik Câmii

1954-1956 yıllarında Muhsin Alev'in bölge belediyesi Park Bahçeler Müdürlüğü ile birlikte yaptığı çalışmalar sonucunda şehitlik tekrar kullanıma açılmıştır. Kendisi de fiilen bu mezarlıkta altı ay kadar çalışmıştır (Yüce 2019). 19 Kasım 2019'da vefat edince yaptığı hizmetlerin Berlin ve Almanya'daki diğer kuşaklar tarafından da bilinmesi ve örnek alınması için Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı ve Milli Savunma Bakanlığı girişimleriyle Berlin Şehitlik Camii bahçesinde bulunan mezarlığa defnedilmiştir. Diyanet yetkilileri Berlin Şehitlik Camii bahçesine yapılacak bir kütüphaneye Muhsin Alkonevi adını vereceklerini belirtmişlerdir (Yüce, 2019; Uca & Can, 2019). Cenaze törenine Türkiye'den ve Almanya'nın çeşitli yerlerinden gelen binlerce kişi katılmıştır.



Berlin'de Muhsin Alev'in cenaze merasimine katılan cemaat

### **8. Muhsin Alev'in Bir Şiiri, Bir Duası ve Bir Tavsiyesi**

Euro Nur-Avrupa Nur Cemaati'nin 2010 yılında Köln şehrinde düzenlediği bir konferansta Muhsin Alev şu şiiri okumuştur:

*Üstad'ım Said Nur,*

Onun kitapları var, Risale-i Nur.

Yanında alır ve kırlara açılır,  
Rüzgârlar onu okşar, güneş onu kucaklar.

Çiçekler tebessümle ona doğru bakarlar,  
Kuşlar cıvıldaşarak, ona doğru koşarlar.

Çünkü kâinatta firaktan, ayrılıktan, elemden bahsetmedi,  
Sevinçten, kavuşmaktan, visalden haber verdi.

Böyle tes'îd eyledi,  
Nur'un bir bendesi Abdulmuhsin Alkonavi

Muhsin Alev bu şiiri okuduktan sonra şu açıklamayı yapmıştır:

“Ben Konya’da doğdum. Babam Mevlevi tarikatındaydı. Mevlana Celaleddin-i Rumi neyden, dille ayrılıklardan şikâyet ediyor. Bu hava içinde yetişirken Risale-i Nur bize hayata çıkmanın zevkini, neşesini getirdi. Onun için bu şiirimi Mevlana’nın o şiirine mukabil ‘tes’îd eyledi Nurunun bir talebesi Abdulmuhsin Alkonavi’ dedim. Çünkü Üstadımız firaktan, ayrılıktan, elemden bahsetmemiş. Sevinçten, kavuşmaktan, visalden haberler vermiş. Diyor ki: Biz hiçlik âleminden bu varlık âlemine çıktık ve Allah’a hamd ediyoruz. Babam Mevlevi idi, Mevlana’ya hürmetim çoktur. Fakat o zaman onlar ayrılık eleminden bahsediyorlar. Fakat Bediüzzaman varlık âlemine çıkmanın neşesini yaşıyor ve bizlere onu yaşıyor.” (Euro Nur Avrupa Nur Cemaati. Erişim 1 Ocak 2022; Özcan, 2018).

Duası:

Muhsin Alev diyor ki: “Elimi açtım; bu 81, diğeri 18, toplamı 99 eder. Dedim: ‘Yâ Rabbi! Bir şey yapamadım, bana uzun ömür ver, 90 yaşını geçeyim.’ Sonra işittik, bir Müslüman âlim 148 yaşına gelmiş. Dedim: ‘Yâ Rabbi! Bana da uzun ömür ver. Bir şey yapamıyorum ama yetişen gençlerin faaliyetleri, gayretleri, hizmetleriyle sana şükredeyim.’



Ben kaplumbağa gibi giderken onlar beni sağımdan solumdan geçiyorlar. Onları tebrik ediyorum...” (Euro Nur Avrupa Nur Cemaati. Erişim 1 Ocak 2022; Özcan, 2018).

Gelecek Nesillere Tavsiyesi:

“Türkiye’deki kardeşlere selam ediyorum. Bana da dua etsinler. Gelecek nesillere tavsiyem; ‘Risale-i Nur’u devamlı okumak, sadece okumak değil, oradaki hakikatlerin tatbikatına çalışmak’ şeklinde olacaktır.” (Euro Nur Avrupa Nur Cemaati. Erişim 1 Ocak 2022; Özcan, 2018).

### **Sonuç**

Bediüzzaman Said Nursi, Eski Said dediği hayatının ilk döneminde Medresetü’z-Zehra adını verdiği dini ilimlerle fen bilimlerin birlikte okutulacağı bir Üniversite kurmak istemiş, ancak bu tahakkuk etmemiştir. Kendisi de bir cumhuriyet taraftarı olmakla birlikte daha sonra yönetimin katı laiklik anlayışı sebebiyle baskıcı bir tutum izlemeye başlamış ve kendisini gözetim altında tutmaya başlamıştı. Yeni bir metotla iman hizmetinin gerekli olduğunu anlayan Bediüzzaman, Risale-i Nur eserlerini yazmaya başlamış ve bunların özellikle üniversite öğrencileri tarafından okunup sahiplenmesini istemişti. Muhsin Alev, Bediüzzaman’ın hizmetindeki öğrencilerinden Zübeyir Gündüzalp vasıtasıyla Bediüzzaman’la tanıştıktan sonra Risale-i Nurların okunması ve neşri için yoğun bir faaliyet içine girmiş, bir öğrenci olduğu halde Bediüzzaman’ın *Gençlik Rehberi* ve diğer bazı risaleleri bastırma başarısını göstermişti. 1954 yılında Almanya’ya giden Muhsin Alev, ismini Abdulmuhsin Alkonevi olarak değiştirmiş ve Avrupa’da Risale-i Nuru tanıtan kişi olmuştur. Türkiye’de olduğu gibi Almanya’da da Risale-i Nurları ve Tevafuklu Kur’an’ı basma işini üzerine almış, hatta Türkiye’de okunan birçok risale onun eliyle yine Almanya’da basılmıştır.

Muhsin Alev, Risale-i Nurların, imanın takviyesi yanında sosyal huzurun sağlanması açısından da insanlık için gerekli eserler olduğunu ortaya koymak için “*Bediüzzaman Said Nursi’nin Yazılarında Diktatörlük*

ve *Anarşi yahut Kaosa Karşı İslâmî Cemiyet*' başlıklı bir yüksek lisans tezi hazırlamış, bu eserle Avrupalılara İslâm'ın bir barış dini olduğunu göstermeye çalışmıştır.

Yine Türkiye'de olduğu gibi Almanya'da da üniversite öğrencilerin manevi ihtiyaçlarını karşılamak için iki ayrı üniversitede mescid açma başarısını göstermiş, öğrencilerin fen ve felsefeden gelen iman zafiyetlerini Risale-Nur eserleriyle gidermeye çalışmıştır. Hayatta iken Berlin Türk Şehitliği'nin tanzimi için çalışan Muhsin Alev, vefatından sonra adeta bir mükâfat olarak buraya defnedilmekle ödüllendirilmiştir.

Hayatını Risale-i Nurların neşrine adayan Muhsin Alev, idealist Müslümanlar ve sadık Nur talebeleri için örnek bir şahsiyettir.

### Kaynakça

- Akagündüz, Ahmed. *Arşiv Belgeleri Işığında Bedüzzaman Said Nursi ve İlmî Şahsiyeti I*. İstanbul: Osmanlı Araştırmaları Vakfı, 2013.
- Berlin Özgür Üniversitesi. Erişim 10 Ocak 2022.  
[https://tr.wikipedia.org/wiki/Berlin\\_Özgür\\_Üniversitesi](https://tr.wikipedia.org/wiki/Berlin_Özgür_Üniversitesi)
- Berlin Teknik Üniversitesi. Erişim 10 Ocak 2022.  
[https://tr.wikipedia.org/wiki/Berlin\\_Teknik\\_Üniversitesi](https://tr.wikipedia.org/wiki/Berlin_Teknik_Üniversitesi)
- Buharî, Ebû Abdullah Muhammed b. İsmail b. İbrahim b. el-Mugîre. *el-Câmi'u's-Şaḥîḥ*, İstanbul: Çağrı Yayınları, 1981.
- Çağrı, Mustafa. "İhsan". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 21/544-546. İstanbul: TDV Yayınları, 2000.
- Demirli, Ekrem. "Sadrettin Konevî". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 35/420-425. İstanbul: TDV Yayınları, 2008.
- Eratilla, Misbah. "Abdulmuhsin (Alev) E'l-Konevî'nin Ani Kararı." Yeni Asya Gazetesi. (21 Kasım 2020, Cumartesi). Erişim 23 Ocak 2022.  
[https://www.yeniasya.com.tr/misbah-eratilla/abdulmuhsin-alev-e-l-konevi-nin-ani-karari\\_532094](https://www.yeniasya.com.tr/misbah-eratilla/abdulmuhsin-alev-e-l-konevi-nin-ani-karari_532094)

Euro Nur Avrupa Nur Cemaati. "Abdulmuhsin al-Konavi (Muhsin Alev)'den hatıralar". Erişim 1 Ocak 2022. [www.saidnursi.de/abdulmuhsin-al-konavi-muhsin-alevden-hatiralar/](http://www.saidnursi.de/abdulmuhsin-al-konavi-muhsin-alevden-hatiralar/)

Fırıncı, Mehmed. "Muhsin Alev'i (Abdülmuhsin Alkonavi) anlatıyor - Mehmed Fırıncı Ağabey". Erişim 20 Ocak 2022. <https://www.youtube.com/watch?v=d5ltVcQ5J0>

Gündüz, Şinasi. "Nevruz". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 33/60-61. İstanbul: TDV Yayınları, 2007.

İİKv, İstanbul İlim ve Kültür Vakfı. "İhlâs ve Sadakat Abidesi, Üstadın talebesi Bayram Yüksel Ağabey'i, Ali Uçar Ağabey'i, Abdulmuhsin Alev Ağabey'i Rahmetle Anıyoruz...". Erişim 5 Ocak 2022. <https://www.iikv.org/i/2867-ihlas-ve-sadakat-abidesi-ustadin-talebesi-bayram-yuksel-agabeyi-ali-ucar-agabeyi-abdulmuhsin-alev-agabeyi-rahmetle-aniyoruz>

İİKv, İstanbul İlim ve Kültür Vakfı. Mehmed Fırıncı Ağabey'den Hatıralar 10. Erişim 6 Ocak 2022. <https://www.iikv.org/i/2565-mehmed-firinci-agabeyden-hatiralar-10-avrupaya-risale-i-nurlari-ilk-nasil-goturdu>

İİKv, İstanbul İlim ve Kültür Vakfı. "Fırıncı Ağabey Anlatıyor - Tevafuklu Kur'an'ın Yazdırılması". Erişim 21 Ocak 2022. <https://www.iikv.org/i/3166-firinci-agabey-anlatiyor-tevafuklu-kuranin-yazdirilmasi>

Kastamonur.com. "Kendi Dilinden Muhsin Alev (Abdulmuhsin Alkonevî) Ağabey." Erişim 20 Ocak 2022. <https://www.kastamonur.com/kendi-dilinden-muhsin-alev-abdulmuhsin-alkonavi-agabey/>

Müslim, Ebü'l-Hüseyin Müslim b. Haccâc el-Kuşeyrî. *Şahîhu Müslim*. İstanbul: Çağrı Yayınları, 1981.

- Nurkoy.org. “Gençlik Rehberi Naşiri: Abdulmuhsin Alev”.  
Erişim 25 Ocak 2022. [nurkoy.org/genclik-rehberi-nasiri-abdulmuhsin-alev/](http://nurkoy.org/genclik-rehberi-nasiri-abdulmuhsin-alev/)
- Nusri, Bediüzzaman Said. *Emirdağ Lâhikası*. İstanbul: Söz Neşriyat, 2012a.
- Nusri, Bediüzzaman Said. *Tarihçe-i Hayat*. İstanbul: Söz Neşriyat, 2012b.
- Nusri, Bediüzzaman Said. *Mektubât*. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2016a.
- Nusri, Bediüzzaman Said. *Sözler*. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2016b.
- Özcan, Ömer. Ağabeyler Anlatıyor 3. İstanbul: Nesil Yayınları, 2009.
- Özcan, Ömer. Ağabeyler Anlatıyor 5. İstanbul: Nesil Yayınları, 2012.
- Özcan, Ömer. Ağabeyler Anlatıyor 7. İstanbul: Nesil Yayınları, 2018.
- Özel, Muhammed Numan. “Abdülmuhsin Alev (Konevî) Ağabey Kimdir”.  
Erişim 3 Ocak 2022). <https://www.kastamonur.com/>
- Serin, Muhittin. “Mushaf – Hat”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 31/248-254. İstanbul: TDV Yayınları, 2006.
- Şahiner, Necmettin. *Bilinmeyen Taraflarıyla Bediüzzaman Said Nursi*.  
Yeni Asya Yayınları, 1979.
- Şahiner, Necmeddin. *Son Şahitler Bediüzzaman Said Nursi’yi Anlatıyor*.  
İstanbul: Yeni Asya Yayınları, 1978.
- Uca, Alaattin & Can, Ahmet Hamdi. “Berlin Türk Şehitliği ve Mezar Taşları”, *Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi* 6/3 (2019), 1236-1308.
- Yurdağür, Metin. “Cefr”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*.  
7/215-218. İstanbul: TDV Yayınları, 1993.
- Yüce, Said. “Bir kahraman daha gitti bu dünyadan...”. Erişim 12 Ocak 2022. <https://www.iikv.org/i/2885-bir-kahraman-daha-gitti-bu-dunyadan>

**Ekler:**

**Ek 1. 06.03.1952 Tarihli Dünya Gazetesi'nin "Said Nursi Beraat Etti" Başlıklı Haberi:**

1952 Gençlik Rehberi mahkemesi hemen bütün gazetelerde Hz. Üstad'ın fotoğrafları ile beraber haber konusu olmuştı. DÜNYA Gazetesi'nin son duruşma haberi aynen şöyledir (İmla hataları düzeltilmemiştir):

**SAİD NURSÎ BERAAT ETTİ**

Gençlik Rehberi adlı risale dinî propagandaya âlet etme mahiyetinde görülmedi.

"Gençlik Rehberi" isimli risalesi ile dinî propaganda yapmaktan sanık, seksen beş yaşında Sait Nursî'nin son duruşması dün Birinci Ağır Ceza Mahkemesinde yapılmıştır. Bundan evvelki duruşmalardaki izdihamı önlemek maksadıyla, duruşma saatinden önce, İkinci Şube Müdür Muavini Nusret Özdemir riyasetinde inzibat tedbirleri alınmış ve salon polis kordonu ile kuşatılıp, meraklı bir grup muhakemeyi kordon dışından takip etmiştir.

Mahkeme heyeti yerini aldıktan sonra ilk olarak "Gençlik Rehberi" isimli risaleyi Tecelli Matbaasında bastıran Edebiyat Fakültesi Felsefe Şubesi 6'ncı sömestr talebesinden Muhsin Alev dinlendi ve şunları söyledi:

"— Sait Nursî hocayı Afyon'da yapılan bir muhakemeden tanırım. Onun 'Gençlik Rehberi'ni okudum. Bu eser benim ahlâkım ve iradem üzerinde büyük tesirler yarattı. Bu tesirden arkadaşlarım da istifade etsin diye risaleyi bastırmayı düşündüm. Kitabın basılmasında kanunî bir mahzur olup olmadığını tanıdığım avukatlara sordum. Mahzurlu olmadığını söylediler. Hattâ risaleyi basan Tecelli Matbaasının sahibi

Salih'e de 'almak lâzım mı?' diye sordum. 'Basılsın, sonra resmî makamlara birer adet yollarız.' dedi. 200 liraya 2000 adet basmayı kabul etti. Ben de aldığım risaleleri birer liradan sattım."

Reis, Muhsin Alev'e eski yazı bilip bilmediğini sordu. 21 yaşında olduğunu söyleyen Muhsin, "Küçük yaştan beri Arap harfleri ile okuyup yazmayı öğrendim." dedi. Sözlerine devam eden Muhsin Alev, şunları ilâve etti:

"— Kitaplar basıldıktan bir müddet sonra bir gün oturduğum eve bir kiracı geldi. Adının Ramazan olduğunu öğrendiğim bu kiracı, sanat mektebi mezunu olup, Büyük Doğu mecmuasında çalışıyordu. Kendisine 'Gençlik Rehberi'nden bahsettim, odamdaki bütün kitaplarımı da onun odasına naklettim. Her akşam Ramazan'ın odasında ders çalışıyordum."

Bir gün eve, zabıta memurları geldi. Ramazan'ın odasını aramak için ellerinde savcılıktan kâğıt vardı. Odayı aradılar. Benim getirdiğim 50 adet Gençlik Rehberini de alıp götürdüler. Sonra öğrendim ki, Ramazan'ı 'Gençlik Rehberi' yüzünden takip ediyorlarmış. Kitapları bastıran benim. İddia edildiği gibi kitapları bastırmak için matbaaya, Emin ve Mehmet isminde iki şahısla gitmedim."

Muhsin Alev'in hazırlık tahkikatındaki ifadesi de okundu. İfadede de birer formalık 500 adet Münacâat'dan bahsediliyordu. Reis bunların mahiyetini sordu. Muhsin Alev şöyle cevap verdi:

"— Babamdan gelen paraları biriktirip, bu eseri bastırdım. 'Gençlik Rehberi' ile beraber ikisini 125 kuruşa veriyordum. Münacâat'tan elimizde mevcut kalmamıştır. Ramazan'ın odasından alıp götürülen Gençlik Rehberleri'nden birinin içinde bir tane var zannediyorum."

Adı geçen Ramazan'ın ifadesi okundu. Ramazan bu ifadesinde şöyle söylüyordu: “Evimde bulunan eserler bana ait değildir. Ben Sait Nursî'nin eserlerini okumadım. Muhsin bize gelip okurdu.”

Bundan sonra Sait Nursî hoca ayağa kalkarak salonda hiç kimsenin anlayamadığı, Osmanlıca ıstılahlarla yazılmış bir kâğıttan müdafaasını okudu.

Daha sonra savcı söz aldı ve adresleri bulunamayan Emin ile Mehmet'in şهادetlerinden feragat edilmesini talep ederek:

“Gençlik Rehberi” adlı eserin müellifi her ne kadar Sait Nursî hoca ise de adı geçen eserin Tecelli Matbaasında bastırmanın ve satmanın Muhsin Alev olduğu ortaya çıkmıştır. Bu eserin basılıp satılmasından haberi olmayan Sait Nursî hocanın beraatini isterim.” dedi.

Müdafaaya geçildi. Hocayı iki avukat müdafa ediyordu. Avukatlardan biri söz alarak, “Gençlik Rehberi” hakkında raporu veren ehli vukufu tenkide başladı. Müdafii, ehli vukufu “kaş yapayım derken göz çıkartan” olarak tavsif etti. Sözlerinin bir yerinde ilâhi ilhamdan bahsetti ve ilhamdan nasibi olmayanları odun parçası olarak vasıflandırdı. Bu söz üzerine Reis avukata, “Şimdi siz, kaş yapayım derken göz çıkartıyorsunuz.” diye mukabelede bulundu.

Tam bu sırada Sait Nursî Hoca “Öğle namazına ne kadar vakit var?” diye sordu. Muhakemeyi takibedenler arasından biri “1,5 saat var hocam.” diye bağırdı.

İkinci müdafii fazla bir şey söylemeyeceğini tebarüz ettikten sonra “Ben bu işi bu muhakemeye sevkeden zihniyetle mücadele etmek isterdim, bugün bunu yapmayacağım.” dedi. (Dünya Gazetesi, 06.03.1952).

**Ek 2. Bediüzzaman Said Nursi'nin Ziya Arun ve Abdülmuhsin Alev'e hitaben öğrencilerine yazdırdığı bir mektup:**

Aziz, sıddık kardeşlerimiz Ziya ve Abdülmuhsin,

Üstadımız diyor ki:

“Eşref Edip kırk seneden beri iman hizmetinde benim arkadaşım ve Sebilürreşad'da makale yazan ve şimdi vefat eden çok kıymetli kardeşlerimin mümessili ve hakikî İslâmiyet mücahidlerinden bir kardeşimdir. Ve Nurun bir hâmisidir. Ben vefat etsem de, Eşref Edip Nurcular içinde bulunmasıyla büyük bir teselli buluyorum.”

“Fakat Nur Risalelerinin ve Nurcuların siyasetle alâkaları yok. Ve Risale-i Nur, rıza-i İlâhîden başka hiçbir şeye âlet edilmediğinden, mümkün olduğu kadar Risale-i Nur'un mensupları, içtimaî ve siyasî cereyanlara karışmak istemiyorlar. Yalnız Sebilürreşad, Doğu gibi mücahidler iman hakikatlerini ehl-i dalâletin tecavüzatından muhafazaya çalıştıkları için, ruh u canımızla onları takdir ve tahsin edip onlarla dostuz ve kardeşiz - fakat siyaset noktasında değil. Çünkü iman dersi için gelenlere tarafgirlik nazarıyla bakılmaz. Dost-düşman, derste farketmez. Halbuki siyaset tarafgirliği, bu mânâyı zedeler, ihlâs kırılır. Onun içindir ki, Nurcular emsalsiz işkencelere ve sıkıntılara tahammül edip Nuru hiçbir şeye âlet etmediler. Siyaset topuzuna el atmadılar.”

“Hem Nur Risaleleri küfr-ü mutlakı kırdığı için, küfr-ü mutlakın altındaki anarşiliği ve üstündeki istibdad-ı mutlakı kırdığı cihetle, bir nevi siyasete teması var tevehhüm edilmiş. Halbuki Nurun tercümanı, birtek mesele-i imaniyeyi dünya saltanatına değişmediğini mahkemelerde dâvâ edip yirmi beş sene tarz-ı hayatıyla ve emarelerle ispat etmiştir.”



أَلْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي

Kardeşleriniz

Sadık, İbrahim, Zübeyir

(Bediüzzaman Said Nursi, *Emirdağ Lahikası* 2/403-404, Mektup no: 30).

Muhsin Alev bu mektubun yazılış sebebini mealen şöyle açıklamaktadır: Biz haftada bir-iki defa Eşref Edip'le görüşüyorduk. Üstad bizim onunla bu kadar sık görüştüğümüzü biliyordu. (Eşref Edip'in de 1 Ağustos 1951 tarihinde kurulan İslam Demokrat Partisi başkanı Cevat Rifat Atilhan'la dostluğu vardı. Nitekim Eşref Edip'in çıkardığı Sebilürreşad ve Necip Fazıl'ın çıkardığı Büyük Doğu mecmualarında bu partiyi destekleyen yazılar çıkmaya başlamıştı.) Eşref Edip'in de (İslam Demokrat Partisi'ne girip) siyasete kayma ihtimali vardı. Üstad ise din adına siyaset yapılmasına karşıydı. Eşref Edip'in yanlış yapmaması için, bizim durumu kendisine söyleyeceğimizi bildiğinden, mektubu doğrudan ona değil, bize hitaben yazmıştı. Ama asıl muhatap Eşref Edip'ti (Özcan).

### **Ek 3. Muhsin Alev'in Üniversite Nur Talebeleri Adına Bediüzzaman'a Hitaben Yazdığı Birinci Mektubu:**

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Çok Aziz Çok Mübarek Çok Müşfik Çok Sevgili Üstadımız Hazretleri,

Risale-i Nuru, himmet ve dualarınızla, dikkat ve tefekkürle okudukça, bu muazzam eser külliyyatının tılsım-ı kâinatın muammasını keşf ve halleden bir keşşaf olduğunu, hâl ve istikbalin bir mürşid-i ekberi ve bir rehber-i a'zamı olduğunu, yine dua ve himmetinizle idrak ediyoruz. Evet Üstadımız Hazretleri! Risale-i Nuru okuyan her idrak

sahibi anlıyor ki; Risale-i Nur, gerek bu asrın, gerekse önümüzdeki asrın beşeriyetini fikir karanlıklarından kurtarıp, tenvir ve irşad edecektir.

Risale-i Nur, yalnız bu vatan ve millet için değil, Âlem-i İslâm ve bütün beşeriyetin ihtiyacına cevap verecek bir külliyyat olarak te'lif edilmiştir. Bugün, tarihte hiç görülmemiş bir fecaat ve felâket içerisinde çarpınan beşeriyet için, halâskâr olarak Risale-i Nura sarılmaktan ve ne bahasına olursa olsun, Risale-i Nurun nurani ve parlak eczalarını elde edip dikkat ve tefekkürle okumaktan başka bir kurtuluş çaresi yoktur. Risale-i Nuru okuyan herkes, bu hakikatı idrak etmiş ve etmektedir. Eğer biz muktedir olsak; bu hakikatı, kâinata nazır bir mahalle çıkıp, bütün kâinata ilân edeceğiz. Fakat mademki buna muvaffak olamıyoruz ve mademki Risale-i Nurun cihanşümül kıymetini bu derece Üstadımızın himmetiyle idrak etmişiz; şu halde o nur ve feyiz hazinesi, irfan ve kemalât membaı olan Risale-i Nuru, bir dakikamızı bile boş geçirmeden, mütemadi ve devamlı bir şekilde her gün ve her saat okuyacağız, ve bu uğurda geceli gündüzlü çalışacağız inşâallah. Fakat, her an bütün işlerimizde olduğu gibi, bunda da büyük Üstadımızın dua ve himmetiyle muvaffak olabileceğiz.

Hem şu hakikat zâhir ve bâhirdir ki: Bir kimse allâme dahi olsa, Risale-i Nurun ve müellifinin talebesidir. Risale-i Nuru okumak zaruret ve ihtiyacındadır. Eğer gaflet ederse, kendisini aldatan enaniyetine boyun eğip, Risale-i Nur külliyyatını okumazsa, büyük bir mahrumiyete dûçar olur. Fakat biz, idrak ettiğimiz bu muazzam hakikat karşısında, beşeriyetin halâskârı ve milyarlarca insanların fevkinde olan bir memuru Rabbanîye nasıl minnettar ve medyun olduğumuzu tarif edemiyoruz. Yine dua ve himmetinizle idrak etmişiz ki; Kur'an-ı Kerîmin bir mucize-i maneviyyesi olan harika Risale-i Nur Külliyyatının bir satırından ettiğimiz istifadenin, bir miktar-ı mukabilini dahi ödemeye gücümüz yetişmez. Bunun için, ancak, Cenab-ı Hakka şöyle yalvarmağa karar verdik:

“Yâ Rab! Bizi ebedî haps-i münferidden kurtarıp bâki ve sermedi bir âlemin saadetine nâil edecek bir hakaik hazinesinin anahtarını Risale-i Nur gibi nazirsiz bir eseriyle bahşeden sevgili ve müşfik Üstadımızı, zâlimlerin ve düşmanların su-i kasıplarından muhafaza eyle, Kur'an ve îman hizmetinde daima muvaffak eyle. Ona sıhhat ve âfiyetler, uzun ömürler ihsan eyle!” diye dua ediyoruz.

Evet Üstadımız Hazretleri! Risale-i Nuru dikkat ve tefekkürle okumak nimet-i uzmasına nail olan biz bir kısım üniversite gençliği, bir hüsn-ü zan veya bir tahmin ile değil, tahkikî ve tedkikî bir surette, sarsılmaz ve sarsılmıyacak olan ilmelyakîn bir kuvvet-i îmaniyeye ile inanıyoruz ki; zemin yüzünün bu asra kadar görmediği bir vahşet ve dehşetin sebebi olan dinsizlik ve ilhadı, Bediüzzaman ortadan kaldırmağa inayet-i Hak ile muvaffak olacaktır.

Bizim bu kanaatımız, safdilâne veya tahminle değildir; ilmî ve delile müstenid bir tahkik iledir. Bunun için, muarız olan dahi bu hakikati kalben tasdik edecektir. Dua ve şefkat buyurun, Kur'an ve îman hizmetinde fedâi olalım. Risale-i Nuru, bir dakikamızı bile kaybetmeden okuyalım, yazalım, ihlâs-ı tamme muvaffak olalım.

Üniversite Nur Talebeleri Namına

Abdülmuhsin

(Bk. Tarihçe-i Hayat s. 798-800)

**Ek 4. Abdulmuhsin Alev'in Bediüzzaman'a Hitaben Yazdığı İkinci Mektubu:**<sup>13</sup>

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Çok aziz, çok müşfik Üstadımız efendimiz hazretleri,

---

<sup>13</sup> Bu mektup Risale-i Nur Külliyyatı içinde yer almamaktadır. Ömer Özcan mektubu bulmuş ve *Ağabeyler Anlatıyor* adlı eserinin yedinci cildinde yayımlamıştır.

Evvela; binler selam ve hürmetlerimizle el ve ayaklarınızdan öperiz.

Saniyen; Bu Arabî Asâ-yı Mûsa'yı size getiren kardeşimiz (Üzeyir Şenler) aslen Kıbrıslı. Tam uyanık. İnşallah siz müşfik Üstadımızın kabul ve himmetleriyle hakiki bir Nur talebesi olur diye takdim ediyor ve dua ediyoruz. Özer kardeşimizin tatili var. Mekteplerin açılmasına daha çok var. Müsaade ederseniz kalsınlar.

Üçüncü olarak; Gençlik Rehberleri için çalışıyoruz. Daha muvaffak olmadık.

Dördüncüsü; Necip Fazıl'ın, Cevad Rifat'ın selamları var. Eşref Edip *Tarihçe-i Hayat*'ı çıkarınca ziyaretinize geleceğini söyledi.

Beşincisi; Serdengeçti'de çıkan size aid yazıda hülasa yapacağını söylüyordu. İtiraz edecektik. Çok şükür Ahmed Remzi beyin siz muhterem Üstadımızdan müsaade aldıklarını öğrendik.

Altıncısı; Çok kıymetli mektuplarınızı Isparta kahramanı ağabeyimiz Hüsrev beyin lütuflarıyla beş altı adet alıyor, bütün dostlara ve Müslüman muharrirlere okuyoruz. Dualarınızı bekler, ellerinizden öperiz efendim.

Şimdilik ciltçiye yüz adet Asâ-yı Mûsa gelmiş. 50 adedin Urfa'ya gideceğini emirleriniz üzerine söyledik. Cevad Rifat o mektubunuzu neşreliyor. Daha çıkmadı, çıkınca takdim edeceğiz. Kusurlarımıza bakmayınız.

Kusurlu köleniz Abdulmuhsin

(Ömer Özcan, *Ağabeyler Anlatıyor* 7, s. 56-57)